

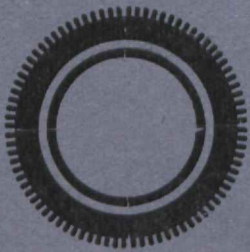
Hind 15 senti

RIIGITEENIJATE HÄÄLEKANDJA

SIDE

KUTSEÜHINGULINE AJAKIRI

1924 X 1934

EESTI RAUDTEELASTE KESRÜHINGU
VÄLJAANNE

Iga kutseteadlik riigiteenija loeb ja
levitab oma kutseajakirja

„SIDE”t

„SIDE”

on organiseeritud riigiteenijaskonna häälekandja.

„SIDE”

ilmub 1934. a. endiselt 1—2 korda kuus.

„SIDE”

tellimise hinda on käesoleval aastal, tiraaži tunduva suurenemise tõttu, **alandatud 50% võrra.**

„SIDE”

maksab 1934 a.: **aastas 1 kroon, poolaastas 50 senti, üksiknumber 10 senti.**

„SIDE”

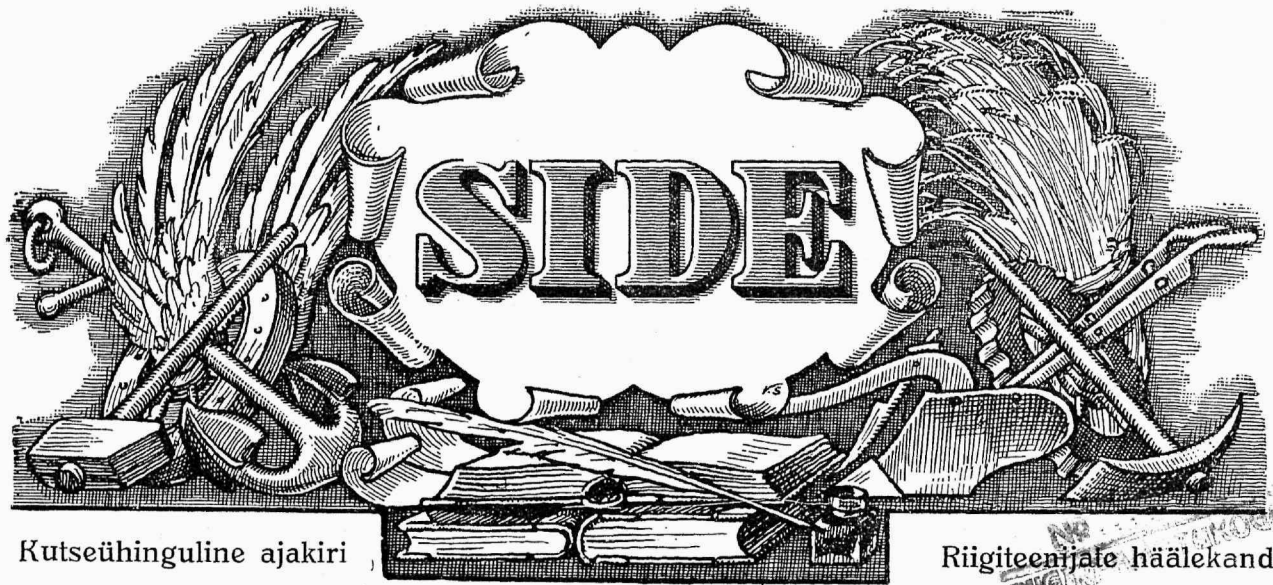
tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, postiagentuurid riigiteenijaskonna kutseorganisatsioonide juhatused.

„SIDE”

kuulutuste hinnad: 10 senti m/m., veeru laiuses. Alalistele kuulutajatele eritingimused.

„SIDE”

toimetus ja talitus asub Tallinnas, Kopli t. 7-a, telef. Balti 357.

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 1.—
Poolaastas „ 0.50

Ilmub 1–2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 4/5

12. mail 1934 a.

XI aastakäik

„Sidele“ juubeliks.

Käesoleva numbriga algab „Side“ oma ilmumise teist aastakümnet. Kümme aastat inimelus on juba tunduv ajavahemik. Mõne kultuurilise ürituse, nagu seda on ka ajakiri, elus võivad nad aga tähendada kõik, eriti esimesed kümme aastat. Siin tuleb tal tõendada oma elujõulikkust; ta peab näitama, kas on olemas tarvidusi, mis tema ilmumise vajalikuks teevad ja kas ta suudab neid tarvidusi rahuldada. Puuduvad need eeldused, või ka üks neist, järgneb peagi paratamatu lõpp.

„Side“ on need esimesed kümme aastat eduga üle elanud, järelikult peavad olemas olema vajadused, mis sellise avaliku sõna olemasolu nõuavad, teisest küljest aga ka „Side“ ise peab olema suutnud neid tarvidusi rahuldada. Millised on siis need vajadused, mis tingivad „Side“ ilmumise?

„Side“ ilmub riigiteenijate kutseühingu — Eesti Raudteelaste Reskühingu — väljaandel ja selle häälekandjana. Kutseühingu ülesandeks on oma liikmeskonna vaimliste ja materjaalsete huvide kaitsmine. Juba see määrab ära üldjoontes organisatsiooni häälekandja tegevuse suuna, kusjuures muidugi võimalikud on väga mitmesugused variatsioonid sedamööda, mis on määratud häälekandja lähemaks eesmärgiks.

„Side“ ise oma kümne aasta eest ilmunud esimeses numbris märgib oma tegevuse eesmärgina ühistunde arendamist riigiteenijate, eriti raudteelaste peres. Kahtlemata on ühistunde, solidariteedi, arendamine kutseorganisatsiooni ja tema häälekandja üheks tähtsamaks ülesandeks. Kuid meile näib, et võttes ainuüksi selle eesmärgi oma tegevuse aluseks, „Side“ endale liiga kitsad tegevuspiirid tõmbas.

Seda tõendab ka asjade tegelik areng, mis sundis „Sidet“ peagi kas teadlikult või ka alateadlikult, asuma hoopis laialtulatuse eesmärkide taotlemisele, kuigi sealjuures, tõsi küll, ühistunde, üksteist arusaamise õhutamise „Side“ veerdudel kas otsekoheselt või kaudselt ikka esikohal on olnud.

Riigiteenijate kutseorganisatsioonide tegevus peab arenema kahes suunas — sisse- ja väljapoole. Sissepoole suunatud tegevuse ülesandeks on organisatsiooni sisemine ülesehitamine ja kindlustamine, liikmeskonna kogumine, neile nende õiguste ja kohuste selgitamine, neis, nagu juba tähendatud, ühistunde kasvatamine ja arendamine, neile oma eesmärkide ja nende taotlemisabinõude selgitamine jne.

Väljapoole suunatud tegevuse eesmärgiks aga on organisatsiooni otsekohese eesmärgi taotlemine, oma liikmete vaimliste ja materjaalsete huvide kaitsmine. Moodsa parlamentaarse riigikorra juures tuleb riigiteenijate kutseorganisatsioonil selles tegevuses arvestada peamiselt kolme teguriga: parlamendiga, valitsusega ja n.n. avaliku arvamisega. Valitsuse kui enam-vähem väikearvulise kogu informeerimiseks riigiteenijate soovidest ja muredest on olemas teisi võimalusi, kui ainult trükisõna kaudu ajakirja näol. Parlamendi kui hoopis suurearvulisema kogu mõjutamiseks on aga ajakiri juba paratamata vajalik. Seda enam, et parlamendi tegevusele ei avalda mõju üksi selle enese liikmed, vaid hoopis suuremal määral viimaste seljataga olevad poliitilised koondised — erakonnad. Kõigi nende mõjutamine riigiteenijatele soodsas suunas teistisi kui trükisõna kaudu on juba peaaegu võimatu.

Veel suurem vajadus avaliku häälekandja järele on aga kolmanda teguri — avaliku arvamise — mõjutamisel. Meie kõik teame, kui suur mõju on n.n. avaliku arvamisel nii parlamendi kui valitsuse tegevusele. Meie teame aga ka küllalt hästi, kuidas seda avalikku arvamist tehakse. Eks ole me küllalt näinud, kuidas pea iga riigiteenijate vastu kavatsatud suurema aktsiooni eel algab seda pooldavate ringkondade agitatsioon avalikkuses selleks soodsa pinna ettevalmistamiseks. Kuigi selles agitatsioonis ajakirjanduse kõrval kasutatakse teisi rahvasside mõjutamise abinõusid, millede tähtsust ei tohi alahinnata, jääb avaliku trükisõna mõju ometigi kõige suuremaks. Selle agitatsiooni tulemusena tekibki siis varsti n.n. avalik arvamine, mis nüüd juba omapoolt nõuab nende aktsioonide elluviimist, mille vajalikkust talle seni peale suggereriti.

Ekslikud on väited, mis tõendada püüavad, et mitte ajakirjandus ei loovat avalikku arvamist, vaid ümberpöörduvalt ainult kajastavat hoopis teiste tegurite mõjul ühiskonnas tekkinud meeolusid. Kuigi ajakirjandust ei saa pidada ainukeks avaliku arvamise moodustamise teguriks, on ta siiski üheks mõjuvamaks nende hulgas.

On aga asi nii, siis on iga rahvakiht, kes tahab oma huvisid tagajärjekalt kaitseda, paratamata sunnitud hoolitsema selle eest, et temalgi ei puuduks võimalus trükisõna kaudu osavõtuks avaliku arvamise moodustamisest, olgu see siis põhjendamatult kallaletungide tagasitõrjumise või oma õigustatud nõudmistest selgitamise teel. Ja kuna eriti just riigi- ja omavalitsusteenijate saatus väga suurel määral on avalikust arvamisest, siis on isendast arusaadav, et nad ka sunnitud on muretsema avaliku häälekandja oma huvide kaitseks.

See ülesanne — avaliku arvamise mõjutamine — kahjuks pole kerge ja kui sellelt seisukohalt võtta hindamisele „Side“ möödunud tegevusaastad, siis ei maksa

Aleksander Lepp

„Side“ vastutab ja tegev toimetaja 1928. a. alales. Kanaaegne Tallinna riigiteenijate ühingu esimees, Kesklidu juhatusel liige.

meil maalida endile asjata pettepilte, vaid parem tunnustame otsekohe, et seda ülesannet pole me seni veel suutnud lahendada. See ei tähenda aga veel sugugi, et me sellepärast sellest eesmärgist loobuma peaksime. Ei, peame edaspidi veel suurema püsivusega ja väsimatult selle poole püüdma. Et esimesed kümme aastat pole küllaldaselt edurikkad olnud, ärgu heidutagu kedagi. On väga tõenäoline, et ka järgmised kümme aastat meid sihile ei vii, kuid küllaldaselt püsivuse juures jõuame ükskord ikkagi nii kaugele.

Mis nüüd puutub esimese kahe teguri — valitsuse ja riigikogu informeerimisesse riigiteenijate soovide ja arvamistest, siis sellel alal on „Side“ õnneks hoopis enam saavutanud, kuigi see igakord otsekohe silma ei paista. Ja järgmised kümme aastat peaksid siin veelgi suuremat edu tooma, kuna nüüd nii mõnelgi alal kasutada on kogemused, mis varem puudusid.

Veel suuremad on „Side“ teened organisatsioonide, eeskätt muudugi raudteelaste organisatsioonide, sisemises elus. „Side“ kaudu on organisatsioonidel võimalik olnud pidada kõige tihedamat sidet oma mööda tervet maad laialipaisatud liikmeskonnaga. „Sides“ on käsitamist leidnud kõik riigiteenijate ellu lõikavad küsimused, olgu need siis õiguslikku, majanduslikku või organisatsioonilist laadi. Kõigis nendes on kaalutud ja selgitatud, millised on või peaksid olema, ning miks nimelt, riigiteenijate seisukohad. Kõike seda poleks ilma häälekandjate kuidagi sel määral teha suudetud. „Side“ kaudu on aga võimalik olnud enam-vähem edukalt tagasi lüüa ka suurem osa riigiteenijate üksmeele ja tema organisatsioonide lõhkumisele suunatud kallaletunge. Juba see üks oleks küllaldaselt õigustuseks „Side“ olemasolule.

Kokkuvõttes võime rahuldustundega konstateerida, et „Side“ on vajalik olnud, et tema puudumisel riigiteenijate organisatsioonilise ellu oleks jäänud tühi koht, mida millegagi täita poleks olnud ja et „Side“ oma ülesannetega toime on tulnud nii hästi-halvasti, kui see antud olukorras võimalik oli.

Juubeliste ülesandeks ei pea aga üksi möödunud tegevuse meeletuletamine ja hindamine olema, vaid veel suuremal määral tuleviku ülesannete ja sihtide selgitamine. Sellepärast olgu paari sõnaga puudutatud ka seda, millises suumas ja kuidas „Side“ järgmised kümme aastat arenema peaksid.

Millised eesmärgid kutseorganisatsioonide häälekandjail üldjoontes olla võiksid, seda oleme ülemal juba lühidalt märkinud. Kuna ette pole näha, et meil lähemas tulevikus võimalik oleks mitu eriküsimustele pühendatud ajakirja käima panna, siis peame otsusele jõudma, et „Side“ edaspidigi jõudumööda *kõiki* neid eesmärgi taotlenu peab. Sellega käivad küll teatud pahed kaasas, kuid vähemalt esialul pole teist teed näha.

Teiseks tähtsamaks ülesandeks peaks olema *kuukirjast vähemalt nädalleheks jõuda*. Kuukirjas on küll võimalus käsitada suuri põhimõttelisi probleeme, kus otsusi ei tehta täna-homme, kuid seda üksi on vähe. Kibedas võitluses riigiteenijate eluliste huvide eest, kus teinekord küsimusi otsustavad tunnind, mitte enam päevad, rääkimata hoopis nädalatest või kuudest, on kuukiri kõigi ülaltühendatud eesmärkide taotlemiseks jõuetu, siin on tarvis hoopis tihemini ilmutav orgaani. Kuigi raskused, mis tihedama ilmumisega seotud, kõigile selged ja arusaadavad on, peame ometi kõigi jõududega püüdma nende võitmise poole. Ja kui pole võimalik eesmärgile jõuda korraga, siis tu-

leks seda püüda vähemalt järkjärgult saavutada.

Tihedama ilmumise võimalus on peamiselt seotud aineliste võimalustega, viimane aga jälle omakorda peamiselt lugejate arvuga. „Side“ lugejaskond on küll viimaste aastate jooksul tunduvalt tõusnud, kuid arvesse võttes, et ta nüüd on muutumas riigiteenijate üldiseks häälekandjaks ning teistest küljest meie riigiteenijate üldist arvu, võiks tema lugejate arv siiski veel märksa suurem olla. Järelikult üheks tähtsamaks uue aastakümne tegevuse eesmärgiks peaks olema *lugejate arvu suurendamine*.

Lõppeks ei tuleks ära unustada ka seda, et kunagi üleliigne pole mõelda, *kas ka ajakirja sisu võimalik pole tõsta*. Ükski inimlik looming pole täiuslik, pole seda ka „Side“ senine sisu, kuigi see aegade jooksul tunduvalt paremuse poole on sammunud. Muudugi ei puudu siingi omad raskused ja takistused, kuid hea tahtmisega võiks siiski õige pea ühte-teist saavutada. Tõuseb aga ajakirja sisu, muutub ka hoopis kergemaks teiste eelpoolloetud eesmärkide taotlemine.

On endast arusaadav, et kõike seda ei saavutata mõne kuu või aastaga, võib olla koguni mitte kümne aastaga. Kuid sellele vaatamata tuleb nende poole püüda, kuni ükskord sihile jõutakse. Selleks soovime ajakirjale, tema väljaandjatele ja toimetajale algavaks teiseks aastakümneks palju õnne, püsivust ja kordaminekut.

Demokraat.

Eesti Raudteelaste Keskühingu 10-a. tegevuse juubeli puhul.

Praeguses ühiskondlikus korras valitsev majandussüsteem, kus miljonite saatus on ärarippuv palgatööst, on sundinud palgateenijaid ühinema. Selle eesmärgiks on palgateenijate püüe pehmemendada oma karni saatust oma organiseeritud jõu abil. Ametiühingud või nagu neid meil raudteel kutsutakse — kutseühingud ei ole mitte mingisugune üleliigne ballast või palgateenijate kapriisist tingitud nähe, vaid on paratamatu sotsiaalse vajaduse avaldus, sotsiaalse korra vajalik osa. Palgateenijate organiseeritud omaabina on ametiühingud ellu astunud ja loomulikel põhjusil ajaloo vältel ikka rohkem ja rohkem meie ühiskondliku eluga kokku kasvanud. Missugune riigikord ka ei oleks, praeguse majandusliku süsteemi juures on ametiühingul alati oma sotsiaalsed ülesanded täita.

Kõigis mais raudteelased on olnud agaramaid organiseerijaid kutseliikumise alal. See on tingitud raudteelaste karmidest töötingimustest, raudteelaste liikuvusest ja alalisest kokkupuutumisest üksteisega. Ka Eesti raudteelased on avaldanud aragust ja aktiivsus organiseerimise töös. Juba 1905. aastal kui esimene revolutsiooni tornihoo lõi Vene isevalitsusliku korra alused kõikumata ja sundis Vene valitsust tegema järeleandmisi rahva vabaduse püüetele, asusid eestlased — raudteelased ja lõid raudteelaste ühingu Tallinnas. Selle ühingu iga ei olnud küll mitte väga pikk, sest et vabaduse puhangule järgnes süngem reaktisioon ja lõpetas ühingu elu. Kes tema loojaist ei suutnud õigel ajal pageda, need maksid ränka lunastusraha oma katsete eest.

Seisukorda tõi põhjaliku pöörde suure vene revolutsioon 1917. aastal. See tõi enesega täieliku vabaduse kutseühingute loomiseks. Tallinnas ja teistes Eesti ter-

ritooriumil asuvais sõlme jaamades loodi raiooni komiteed, millelele allusid kohalikud komiteed. Nende esindajad võtsid osa Petrograadis peetud Põhja-Lääne raudteeteenijate kongressist ja kui me mitte ei eksi, võttis üks nendest osa isegi ülevenemaalisest raudteelaste kongressist Moskvas.

Saksa okupatsioon katkestas selle nii hoogsalt alanud organiseerimise töö. Vaikus kestis kuni okupatsiooni võimude lahkumiseni. Siis asuti jälle tööle. Esialgu ei olnud küll aega oma ridade koondamiseks, sest et tuli anduda kogu oma jõuga Eesti riigi loomisele: ennastalgavalt päästeti veerevat koosseisu lahkuvate saksa vägede käest, seati seda korda sõjavägede vedamiseks frondile enamlaste vastu ja ehitati soomusronged. Isegi raudteevalitsus moodustati teenijate ja tööliste poolt valitud isikuist.

Niipea kui raudtee võis juba oma ülesandeid enam-vähem rahuldavalt täita, asusid ka raudteelased omi ridu koondama ja märtsis 1919. a. oldi organiseerimise tööga nii kaugel, et moodustati Raudteelaste Liit. Esialgu kuulusid sinna 4 kutseühingut (veduriteenijate, kontori-ametnikkude, rongiteenijate ja jaama ja liiniteenijate k/ü.-ud). Hiljem tulid veel 3 ühingut juure (jaama ja telegraafi-ametnikkude, tööjuhatajate ja ametmeeste ja tööliste k/ü.-ud). Kuid juba aprilli kuus muudeti Liidu struktuur vastavalt kinnitatud põhikirjale: kõik ühingud tehti Liidu sektsioonideks. Selle struktuuri juure jäi Liit kuni oma tegevuse lõpuni.

Esimene aasta Liidu elus oli äärmiselt vaheldusrikas. See oli tingitud üldisest olukorrast. Liidul tuli kogu aeg võidelda igasuguste raskustega, mis tihti ähvardasid muutuda ülepääsematuiks. Loomulik, et see kõik leidis kajastust Liidu sisemises

elus. kutsudes esile lahkkelisid ja takistades stabiilsema seisukorra kujunemist. Alles pärast esimest kongressi, mis peeti veebruaril lõpul ja märtsi algul 1920. aastal, näis seisukord stabiilsemaks kujunevat. Kuid raskused kestsid edasi. Kõige rohkem tegi muret palgaküsimus. Viimane saigi saatuslikuks Liidule.

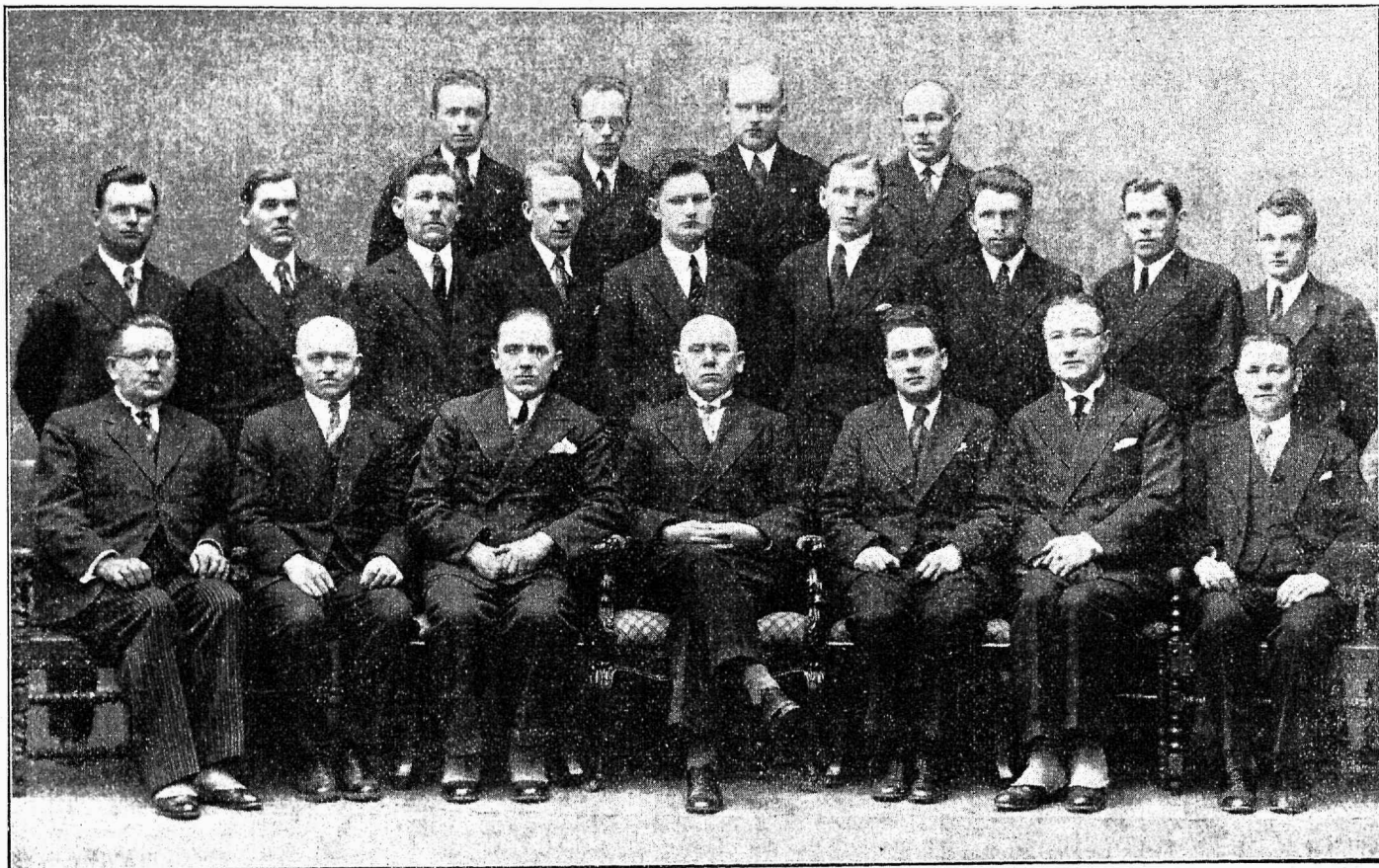
Nii mõnelgi puhul on endistele Liidu tegelastele heidetud ette, nagu oleks kogu nende tegevus olnud suunatud poliitiliste sihtide taotlemisele ja nagu selle tagajärjel olevatki Liit hukkunud.

See süüdistus ei pea paika. Uus Liidu esimees, asudes Liidu juhtimisele pärast kongressi, deklareeris et tema rajab oma

mitte kaua. Peagi asuti looma ametialalisi iseseisvaid kutseühinguid ja kui need olid juba ellu kutsutud, moodustati 1923. aastal organisatsioonidevaheline komisjon, kes Keskühingu põhikirja välja töötas. Selle koostamisel mindi välja põhimõttest, et iga kutseühing astudes Keskühingu liikmeks säilitab oma iseseisvuse ja et igal kutseühingul, vaatamata tema liikmete arvule, peaks olema Keskühingus ühesuurne esitus. Nii loodi, oma struktuuri poolest täiesti erinev endisest Liidust, Eesti Raudteelaste Keskühing. Liidu struktuur oli rajatud ühtluspõhimõttele, Keskühingu struktuur aga föderatsiooni põhimõttele. Põhikirjakava kirjutati alla Eesti Raudtee-

esimene number ilmus 13. aprillil 1924. aastal.

Keskühingu esimene kongress kestis kuus päeva 27. märtsist kuni 1. aprillini 1924. a. ja selle päevakorda oli võetud tervelt 33 punkti. See oli kõige selle peegelduseks, mis raudteelastele muret tegi. Siit peale algaski see töö ja võitlus, mis lakkamatult 10 aastat on kestnud. Viiks liiga kaugele, kui hakkaks kõiki seda meele tuletama, mis Keskühingu poolt 10 aasta jooksul on tehtud. Sellepärast peatume üksikasjalikumalt ainult tegevuse tähtsamate momentide juures. Nendest väärivad äramärkimist palgavõitlus Keskühingu algusest kuni aprillini 1927. a.,

Raudteelaste keskuhingu juhatuse ja revisjonikomisjon.

Istuvad (vasakult paremale): A. Liiv (revkom), R. Poobul (abimees), V. Rutnik (laekur), J. Rukki (esimees), R. Einardt (sekretär), A. Lepp („Side“ toimetaja), R. Kuulberg (Keskühingu asutaja liige).

tegevuse järgmistele põhimõtetele: silmas pidades üldiseid palgateenijate nõudmisi, püüda parandada raudteelaste ainelist ja õiguslikku olukorda, nii et raudteelased endid ka inimestena tunneksid. Kuid taotledes raudteelaste huvide igakülgset kaitsemist tuleb pidada silmas raudtee kui ettevõtte ja riigi üldhuviseid ning raudteelaste kodaniku kohuseid. Administratsiooniga tuleb alal hoida head vahetõrget kuid ilma, et teenijaskonna huvide kaitsmine selle all kannataks. Neile põhimõtetele truuks jäämist kinnitas Liidu juhatuse oma edaspidises tegevuses mitmel puhul. Ja kui ta viimaks oli sunnitud haarama viimase võitluse abinõu — streigi järele, siis tegi ta seda olude sunnil, teades et kutseliikumise juhtimisel tuleb küll nii mõnigi kord taganeda, kuid sel taganemisel on ka oma piirid, milledest üleastumine on võimata.

Raudteelaste Liit oli sunnitud lõpetama oma tegevuse augustis 1920. aastal. Et ametialalisi iseseisvaid ühinguid ei olnud, siis tekkis Eesti raudteelaste kutseliikumises seisak. Kuid see ei kestnud

de Kontorijõudude Kutseühingu esindaja Reinhold Kuulbergi, Eesti Raudteede Elektrotehnika alal teenijate Kutseühingu esindaja Aleksander Pirni ja Eesti Raudteede Liikumise Osakonna jaamateenijate kutseühingu esindaja Konstantin Valki poolt ja esitati kinnitamisele Tallinna-Haapsalu Rahukogule. Kinnitamine sündis 15. detsembril 1923. a. ja 28. detsembril samal aastal peeti Keskühingu avamise koosolek. Keskühingu liikmeiks astusid 9 iseseisvat ametialalist ühingut. Juhatuse esimeheks valiti Aleksander Pirn, sekretäriks Alfred Michelson.

Kohe algusest peale tuli Keskühingu juhatusel rakendada töösse kogu oma jõuga. Palgaküsimus püsis endiselt päevakorras, samuti ootasid lahendamist riidevarustuse, korteri ja terve hulka teisi küsimusi. Asudes nende küsimuste juure ja pidades silmas organiseerimise töö intensiivsemaks muutmise vajadust, jõuti peagi arusaamisele, et ilma oma hääle kandjata läbi ei saa. Nii tekkiski ajakirja väljaandmise mõte, mis kiires korras teostati. Ajakirja nimeks võeti „Side“ ja selle

võitlus 10-tunnilise tööpäeva ümber 1930. a. ja võitlus kõigi nende raskustega, mida tõi kaasa enesega praegu veel edasikestev majandusliku kriisi ajajärk.

Palgaküsimus sai saatuslikuks Raudteelaste Liidule, seesama küsimus on palju muret sünnitanud Eesti Raudteelaste Keskühingule. Kaks korda — nimelt 1926. ja 1932. aastal — selle küsimuse ümber tekkis samasugune pinevus kui oli 1920. aastal enne streigi väljakuulutamist Liidu poolt. 1926. aastal töötas Keskühing välja palgaredeli ja esitas selle raudteevalitsusele. Palgaredeli väljatöötamine maksis määratu suurt vaeva ja jõupingutust, sest et omavaheliste kokkulepete saavutamine sarnastes küsimustes nagu seda on palgaküsimus, ei ole mitte kerge asi. Kuid kokkulepped siiski saavutati. Raudteevalitsus tunnistas selle redeli põhimõtteliku küll vastuvõetavaks, kuid mitte teostatavaks, sest et selle teostamine toovad suuri lisakulusid.

See suur töö ei osutunud siiski asjatuks: ta oli raudteelaste vastastiku arusaamise prooviks ja hiljem on nii mitme

liigi teenijate palgad Keskühingu poolt väljatöötatud palgareheli normide kohaselt parandatud. Alles hiljuti toiminud veduri- ja rongiteenijate tasude ümberkorraldamine tõi neile teenijatele peaaegu niisugused palgad nagu need on nähtud ette Keskühingu palgarehelist.

Üldse oli kogu aeg Keskühing palga-võitluse rindel esireas, korraldades koosolekuid, võttes osa delegatsioonidest Toompeale ja esitades märgukirju. See ajajärk lõppes uue palgareheli maksmapanemisega 1. aprillil 1927. a. Võitluse pinevus vähehaaval raugnes ja avanes võimalus teistele küsimustele, — nagu riidevarustus, korterid ja õiguslik kord, — rohkem tähelepanu pöörata. Nii kestis kuni 1930. aastani. Siis aga astus raudteevalitsus ühe sammu, mis lõi eeldused uue võitlusajajärgu tekkimiseks.

Raudteevalitsuse ettepanekul kinnitas Vabariigi valitsus 30. aprillil 1930. a. „Riigiraudteede töölise palkade määruuse täienduse“, mille kohaselt raudtee välis- ja ehitustöölise suvine tööpäev määrati kindlaks 10 tunni peale. Selle määruuse väljakuulutamise puhul esitas Keskühing Vabariigi valitsusele märgukirja, kus muu-seas oli öeldud: „Millega säärane määruus välja kutsutud — on meil teadmata, kuid tagajärjeks on kindlasti revolutsioonilise meeoleu tekkimine tööliskonnas.“

Keskühing ei liialdanud, vaid mee-olu oli tõesti äärmiselt ärev. Peab üldse imestama, kui võrt ettevaatamatult talits raudteevalitsus. Selle sammu astumiseks täiesti puudusid psühholoogilised eeldused ja riiklik vajadus. Raudteevalitsus oleks pidanud meeles pidama, et revolutsiooni-lise ja ametiühingulise liikumise üheks põhinõudmiseks oli 8 tunniline tööpäev, mis rahvusvahelisel fikseeriti Washingtoni konventsiooniga. 8 tunniline tööpäev istub sügavalt iga töölise hinges ja seda saavutist ei ole ükski tööline nõus loovu-tama. Igasugused kombinatsioonid 8 tunnilise tööpäeva ümber instinktiivselt kut-suvad töölises esile umbusu ja nende kombinatsioonide teostamise katsed leiavad kõige ägedamat vastupanu. Nii sün-dis ka raudteetöölise juures. Algas äge võitlus, mis kestis peaaegu terve aasta ja lõppes töölise võiduga. See võitlus süni-nitas väga palju paksu verd ja parandas Keskühingule äärmiselt halva vahekorra raudteevalitsusega. Nii mitmeski asjas olukord oleks üngimata kujunenud sood-samaks mõlemale poolele, kui raudteeva-litsus ei oleks puudutanud nii kalli hin-naga töölise poolt kätte võidetud saavutist — 8 tunnilist tööpäeva.

Selle võitluse lõppedes saabus kriisi aeg kõige oma raskustega. Nüüd ei saa-nud enam olla juttu uute nõudmistepüs-timisest, vaid tuli kogu jõud võtta kokku selleks, et ära kaitsta seda, mis oli enne-malt kätte võidetud. See ei olnud mui-dugi kerge. Kõige teravamaks muutus võitlus palkade kärpimise püüete ümber. Siin tehti meeletuilekke jõupingutusi, võttes tarvitusele kõik võimalikud vahen-did. Eriti pinevaks kujunes 1932. a. teine pool, kus tegutsemas oli aktsioonitoim-kond. Kõigis neis heitlusis Keskühing kogu aeg oli esirinnas.

Kõike kokku võttes võime öelda, et esimesed kümme aastat on olnud Kes-kühingule katsumise ajaks.

Keskühingul on tulnud peaaegu lakka-matult 10 aasta jooksul pidada pinevat võitlust raudteelaste ainelistele ja vaimliste huvide kaitsemisel. Ja see võitlus on an-nud tagajärgi. Palgaolude parandamisel olemas niikõrval edasi, esialgsed nõudmi-sed riidevarustuse alal on peaaegu kõik rahuldumist leidnud, meie õigusliku korra

halvendamise püüetest on nii mitmedki tagasi tõrjutud, lugematu hulk igapäevase eluga seotud küsimusi on rahuldavalt lahendatud. Kahtlemata oleks ilma selle võitluseta raudteelaste pere seisukord halvem olnud kui ta praegu on ja samuti kahtlemata oleks Keskühingu tegevus veel suuremaid tagajärgi annud, kui tema seljataga oleks olnud kogu raudteelaste pere. Sellepärast soovime juubilarile, et

järgmise 10 aasta jooksul ta ümber kogu-neksid kõik raudteelased, moodustades sügavast ühtekuuluvuse tunde haaratud terviku. Siis kujuneb Eesti Raudteelaste Keskühingust see tõelikult võimas orga-niseeritud omaabivahend, mille järele tar-vidus igapäevaga ikka tungivamaks muu-tub. Käed külge, raudteelased, sest teie heakäekäigu kindlustamine on suurel määral teist endist.

Paar tervitussõna „Sidele“ 10-a. juubeli puhul.

Tunnen sind, sa väike vahva sõdur „Side“, su sündimisest saadik. See oli aprillis 1924. aastal, kui ühes oma mõtte-osalistega võisin tervitada su ilmumist. Panime su peale suuri lootusi ja täna või-me rõõmuga kinnitada, et meie lootused on täide läinud. Ilmudes avalikkuse ette, sa deklareerisid, et tahad võtta enda peale määratu suure ülesande — kasvatada raudteelaste ridades sarnase üksmeele, mis katkemata sidemena seoks raudteelasi ühi-seks perekaks. Sellepärast võtsidki omale nimeks „Side“. Ühtlasi lubasid sa alati kartumatult sõdida õiguse ja õigluse eest.

Olen jälginud su tegevust kogu 10. aasta kestvusel, muutudes ise su intiim-seks sõbraks. Sa oled julgelt ja ennast-salgavalt taotlenud ülesseatud sihte. Ja kuigi täna raudteelaste peres ühistunne veel nii mõndagi soovida jätab, ometigi oled sa selleks väga palju kaasa aidanud, et raudteelaste ridades on kujunenud tu-gevast ühistundest seotud aruurikas võit-lejate kaader, kellele toetubki kogu raud-teelaste organiseeritud omaabi korralda-mine. Ja kas ainult raudteelaste seas? Kas ei ole sinu selgitus- ja kasvatustöö sedasama ka suurel määral saavutanud raudteelaste lähemate kaasvõitlejate — postiteenijate ja isegi kogu riigiteenijate peres.

Oma teravate silmade ja kõrvadega oled sa igalepoole tunginud ja arnutult naelutanud kinni kõike seda, mis ülekoh-tune, ebaseaduslik, mis vastolus meie de-mokraatliku riigikorra vaimu ja mõttega ja mis selle tõttu takistab meie elu arengut. Kunagi pole sa kokkunenud tõtt näk-ku ütlema ka neile, kelle käes meie saatuse juhtimine. Loomulik, et sind sel-lepärast otse ürgjõuliselt vihatakse nende poolt, kes ei taha ega suuda jõuda arusaami-sele, et palgateenijate pere ei ole mitte enam orjakari, ja et töö on meie kultuur-ilise arengu tähtsam tegur ja sellepärast tuleb ka töötajaid väärihinnata.

Agasul ei maksa karta: su sõprade arv alata kasvab ja aeg töötab sinu kasuks.

Täna, kus sa võid rahuldustundega

vaadata tagasi oma tulemusrikkale kümne-aastasele tegevusele, tahaksin ka mina sulle midagi meeldivat öelda. Kuid ma tean, et sa ei armasta sõnade tegemist, vaid eelistad neile fakte. Ja mul tulebki üks lugu meele, mille siinkohal jutustan, olles veendunud, et see sulle headmeelt sünnitab.

Kord ilmusid minu juure provintsist paar noormeest-raudteelast, mõrni nägu-dega. Ilma pikema sissejuhatusest minu noored kaasvõitlejad tegid mulle selgeks, et nende ülemus oli oma ülekohtuse ja ebaseadusliku käitumisega teinud nende elu päris kibedaks. Olles kaalunud kõiki asjaolusid, saatsin nooredmehed tänase juubilarile — „Side“ juure ja käskisin kurta temale oma häda. Nii nad tegidki. Umbes paar nädalat pärast „Side“ numbri ilmumist sain oma noortelt kaasvõit-lejailt järgmisesisulise kirja:

„Käesolevaga avaldame tänu „Sidele“ temas ilmunud artikli eest. Saavutasime peale selle ilmumist ülemusega kokkulep-pe, et tema meid enam raudteevalitsuse ees torkima ei lähe ja teenistuse kohuseid täitma hakkab kinnitatud graafiku ko-haselt.“

Veidi hiljem ka härra ülemus ise saatis „Sidele“ kirja, teatades, et kõik arusaamatused olevat kõrvaldatud ja sellepärast lootvat ta, et „Side“ enam tema kohta sõna ei võta.

Ma jutustasin vaid ühe loo ja õieti väikese loo. Võiksin neid veel nii mitugi tuua ja suurema ulatusega kui see. Aga seda ei ole vaja, sest juubilar ise teab neid lugusid kõiki paremini kui mina.

Kuna sa, juubilar, oma ülesannetega oled hiilgavalt hakkama saanud, mida peaksin siis ma sulle soovima? Ma arvan, sa rahuldud kui ütlen sulle: „Jää ka edas-pidi samasuguseks kartmatuks ja vahvaks sõduriks nagu sa senini oled olnud. Jul-gustagu sind edaspidiseks tööks teadmine, et sul on palju sõpru mitte üks raudtee-laste seas, vaid kogu riigiteenijate peres. Ja nende hulk on alata kasvamas.“

Sõber Joe.

Riigiteenijaid võidakse ametist vabastada kaitseseisukorra seaduse alusel.

21. märtsil s. a. võttis Riigikogu vastu Kaitseseisukorra seaduse täiendamise seaduse (RT 26 — 1934), millega maksta pannakse selle seaduse § 10¹ järgmises redaktsioonis:

§ 10¹. Kaitseseisukorra piirkonnas Riigivanemal on õigus vabastada ametist tema poolt ametisse nimetamisele kuulu-vaid riigiteenijaid. Sama õigus on Vaba-riigi Valitsusel kõigi teiste riigiteenijate suhtes.

Kaitseseisukorra piirkonnas Riigiva-nemal on õigus vabastada ametist ja üht-lasi ka tegelikust kaitseväe teenistusest tema poolt ametkohale määramisele kuu-luvaid ohvitseri ja kaitseväe ametnikke.

Sama õigus teiste ohvitseride ja kaitse-väeametnikkude kohta on Kaitseministril ja kaitseväge juhatajal, kummalgi nei-le alluvate suhtes ning üleajateenijate suhtes diviisiülema õigustega ülemal.

Eelmistes lõigetes tähendatud õigus ei käi Riigikontrolöri, kohtunikude, kohtu-uurijate ja prokuröride kohta.

*

Põhjendused selle seaduse andmiseks on toodud „Side“ eelmises numbris, kus aga ajakirjanduses ilmunud puuduliku informatsiooni alusel on ekslikult märgi-tud, et kõik selle seadusega antavad va-bastamisõigused antakse kaitseväge üle-mjuhatajale.

„Side“ sünnihälli juures.

Kümme aastat tagasi, võitnud sünnielvalud, astub tänane juubilar ellu nigelana, oma nõrkadel jalgadel vaevalt tui-gerdades. Ta esimesed sammud on ebakindlad, liigutused kohmakad ja võtted vilumatud. Kuid lapse häbarus vaheldub peagi jõmpsikliku priskusega ja aasta hiljem näeme juba teda jonnakalt tammuvat konarlist elurada, mis on täis okkaid ja ohte. Raudteelaste pere omab imelapse, kelle eest hoolitsemata hakatakse. Vastsündinu tegevus ja toimingud äratavad hülkapanu ja huvi laiemates teenijate hülkades. Postlaste kompaktnete pere ühineb raudteelastega. Mõne aasta pärast laieneb huviosaliste ja toetajate ringkond veelgi riigiteenijate keskkliidu juuretulemisega. Nii võrsus häbarikust riigiteenijate hüülekandja „Side“, kes on oma noorele eluale vaatamata sündinud enesest kõnelema.

Kümme aastat on „Side“ valvas silm hoolsasti jälginud sündmusi riigiteenijate elus ja väljaspool seda. Selle aja jooksul on „Side“ optilises peeglis kajastunud riigiteenijate elu-olu oma mitmekesisest värvingute ja variantides.

„Side“ on elanud kaasa kõik riigiteenijate mured ja rõõmud, meeleolu tõusu ja mõõna-ajad, juubeli sündmused ja argipäevad. On siis ime, kui ta nüüd ka ise, jõudnud esimese aastakümne tähiseni, oma juubelit või sünnipäeva pühitseb. Selleks on temal täis õigus.

Mida soovime temale sel puhul meie, kaasaegsed?

Mis on meil öelda: kas halvustada, tõelda, või soovida kõike head ja edaspidiseks uut hoogu? Tegudest ja ülespidamisest oleneb hinnang. Las hindavad siis need, kes juubilariga kokku on puutunud, tähele pannud tema wempe ja täismehe

olekut. Kahtlemata leidub neid, kes poisijõmpsikale sünnipäeva puhul mõne tulise laseks, kuid on ka teisiti suhtujaid. Ta on mõlemaid — kiitust ja tõrelemist — ära teeninud, olenevalt sellest, kuidas ja mil määral oma suud pruukis. Ninakas ta, kurivaim, on olnud! Kas mina ise, kes need read kirjutanud, vähe tuska olen saanud tunda, vähe ta kisa olen kuulnud, mis päris vihatuju ajab, kui kõigele sellele mõelda! Aga, mis mina enesest, väike reporter... Suuremad mehed, võimukandjad, pidid vördja klähvimist sallima. Iga-sugused revideerimisreisid ja piigadega pummeldamised toodi katmata kujul silme ette. Ülemaid, isegi direktoreid, koheldi nende tegude järele, otsekui omasarnaseid.

Kus onupoja- ja täditütarde kultus maad võitis, seal hakati lookku lööma ja kisati seni, kui elu hakkas normaalroopais jooksuma. Kui ametiasutustes bürookraatia liigahtas, mõni veneaegne ülem paugatas, siis tuli ta demokraatliku vaimuga urjutama, et igavikku on vajunud bürookraatia ja asemele tulnud demokraatia. Kus olukord seda nõudis, seal ei antud armu ka kutsetegelastele, teenetega meestele. Need tegelased ja muidu tähtsad mehed, keda juubilar kujutas oma peeglis kõveratena, ei soovi vististi temale nüüd head ja ei tee ka vempude eest pai. Aga on seda siis vaja. Vist küll mitte. Sest poputatud ja paitatud lapsest kasvab hellitatud, eluvõõras ja jonnakas olevus, kellest kuigi suurt kasu elule pole.

Kuna juubilar poisikese east on jõudnud nüüd ikka, kus noorusvallatused vähenevad ja täismehe teod enam maad võtavad, siis soovime temale südamest õnne, jõudu ja jatku tööle eelolevateks aastakümneteks.

Reporter.

ja kauba- ja pagasiaitades teenivaile teenijaile antaks välja tolmukaitsekuued inventarina.

Kongress tunnistas tarvilikuks, et Ehitusameti kojameestele antakse välja viltsaapad ja poolkasukad varustusena.

Kongress tunnistas tarvilikuks, et jaamades, kus jaamatöömehed ja jaamavahid täidavad põormeseadjate kohuseid, antaks välja viltsaapad inventarina.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda samme, et depooülemale, depoo- ja tehaste meistritele, tööjuhatajaile ning tehnika agentidele maksetav palgalis küttepreemiatena arvatakse põhipalga juure.

Kongress tunnistas tarvilikuks, et raudtee telegraafi- ja telefoniametnike palgad saaksid ühtlustatud posti-telegraafi-telefoni ametkonna ametnike palgakadega.

Kongress tunnistas tarvilikuks, et teenijaile maksetava perekonnaabiraha normi ühtlustataks üleriikliselt ja perekonnaabiraha saajate hulka võetaks üles ka Ehitusameti päevatöölised.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda samme, et varustuse kandmata aja eest ei nõutaks rahalist juuremaksu, kui teenija on vabastatud teenistuse huvides ehk ümberpaigutatud teenistusekohale, kus varustust ei anta.

Kongress nõuab, et teenijaile, kellele on nähtud ette priikorter, selle mitteandmise puhul maksetaks korteriraha 20% palgast, vaatamata sellele kuupalju teenija tegelikult korteri eest maksab.

Korduvalt asetleidnud palgakärpimiste, krooni kursi allaviimise ja ühenduses sellega elukalliduse tõusu tagajärjel on raudteelased — eriti väiksema palga saajad — asetatud majanduslikult väga raske seisukorda. Seda arvesse võttes teeb kongress Keskühingu juhatusele ülesandeks jätkata ühes teiste riigiteenijate organisatsioonidega võitlust selleks, et kaotataks kõik kriisiaegsed palkade kärpimised.

V. Sotsiaalkindlustus.

Kuna rõhuv enamus raudteelasi saab palka kaugelt alla elatismiinimumi, siis on endistest väiksema palga saajaist pensionäride pensionid äärmiselt madalad ja ei võimalda kõige tagasihoidlikumatki äraalamist. Seda arvesse võttes teeb kongress Keskühingu juhatusele ülesandeks jätkata ühes kõigi teiste riigiteenijate organisatsioonidega võitlust selleks, et kaotataks kõik pensionide vähendamised.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks, juhtida Raudteevalitsuse tähelepanu sellele, et Tallinna ambulantsis puuduvad silma- ja haavaarstid.

VI. Õiguslik kord.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda samme, et 1. aprillist s. a. maksmapandud Veoameti liiniteenijate ametinimetused: „kaaluparandaja“, „kellaparandaja“ muudetakse tagasi: „kaalumeister“ ja „kellameister“, nagu see oli Eesti Vabariigi algusest kuni 1. aprillini s. a., sest Raudteevalitsuse poolt tehtud ümbernimetus tähendab nimetatud teenijate asetamist endisest alamale astmele, mis ei ole õiglane.

Kongress mõistab hukka Raudteevalitsuse direktori tegevuse esimesest aprillist s. a. toimunud koosseisude koondamise puhul, mis oli suunatud mõnede kutseühingute aktiivsemate tegelaste teenistusest väljalülitamisele ja nõuab kutseühingute tegelaste tagakiusamise lõpetamist, tehes Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda selleks vastavaid samme.

Raudteelaste XI üleriikliku kongressi resolutsioonid.

E. Raudteelaste Keskühingu 11. üleriiklik kongress peeti 27.—28. aprillini s. a. Tallinnas, Raudteelaste Kodu ruumes. Kongressist võtsid osa E. R. Keskühingusse koondunud 9 kutseorganisatsiooni 98 saadikuga, kes esindasid kokku 2049 üksikliiget.

Kongressi avas 27. aprilli hommikul kell 10.40 Keskühingu juhatuse esimees J. Rukki.

Väliskülalistena viibisid kongressil Läti Raudteelaste Liidu esindajad P. Zeibolts, E. Gabars ja F. Dukats.

Kongressile ütlesid tervitusi: Riigi- ja Omavalitsuseteenijate Keskliidult — A. Lepp, E. Tööliühingute Keskliidult — L. Metslang, Omavalitsuseteenijate Liidult — rkl. A. Mekkart, Postiteenijate kutseühingult — J. Kallman, Posti tehnilise ala teenijate ühingult — A. Mihels, Raudteetöölise ühisuselt — J. Normann ja Üleriiklikult jaamaametnike kutseühingult — K. Toom. Telegraafi teel tervitasid kongressi Metsateenijate ühingu keskuhatust ja E. Õpetajate Liit.

Kongressi aujuhatajaks valiti Joosep Rukki, Ralf Einardt ja Viktor Rutnik. Tööjuhatajaks — A. Jõgi, Ed. Ruusmann ja J. Milt; sekretariaadi — Joh. Idla, E. Paju, K. Kook, E. Metslang, Joh. Välja, O. Peld ja A. Mitt.

Mandaat-komisjoni valiti J. Schaurup, Ed. Sopp, J. Kruise, E. Viks, A. Kiidelmann ja redaktsiooni-komisjoni — A.

Michelson, E. Peterson, Edm. Aadli, J. Ekstein ja sekretariaadi esindajana Joh. Välja.

Hra Riigivanemat ja kaitseväge ülemjuhatajat tervitas kongress telegrammide saatmisega.

Päevakorra läbiarutamise järjekorras võeti vastu järgmised otsused:

I. Keskühingu ja „Side“ 1933. a. aruanded.

Keskühingu tegevuse ja rahalisel aruanded ja ajakirja „Side“ tulude-kulude aruanne kinnitatakse juhatusele esitatud kujul, ühtlasi avaldatakse Keskühingu juhatusele tänu tehtud töö eest.

II. Keskühingu 1934. a. liikmemaksu ja selle tasumise korra kindlaksmääramine.

Liikmemaks 1934. a. määratakse Kr. 1.— liitunud organisatsioonide üksikliikmeilt ja sisseastemaksuks Kr. 7.50 igalt liituvalt organisatsioonilt. Liikmemak-sust tasuda 50% 1. augustiks ja 50% 31. detsembriks.

III. Keskühingu ja „Side“ 1934. a. eelarved.

Keskühingu eelarve tasakaalustatult Kr. 2.100.— ja ajakirja „Side“ eelarve tasakaalus Kr. 2.300.— kinnitatakse juhatusele esitatud kujul.

IV. Teenistustasud.

Kongress tunnistas tarvilikuks, et jaama lambikorraldajatele, jaamakoristajatele

Arvesse võttes raudteede suurt tähtsust riigi ja rahva majanduslikus elus ja riigikaitse alal, asub kongress seisukohale, et raudteede valitsemisel ja eksploateerimisel praeguses korras ei tohiks leida aset sarnased laiaulatuslikud muudatused, millele vajadus ja otstarbekohasus riigi ja rahva huvide seisukohalt ei ole vastuvaidlematult tõestatud. Milgi tingimused ei tohiks raudteeteenijaid asetada majanduslikult ja õiguslikult halvemasse seisukorda kui on teised riigiteenijad.

Täiesti vastuvõtmatuks tunnistatakse ühes kavatsutatavate muudatustega seada sisse preemiade maksimise süsteem, sest kogemused on näidanud, et preemiade jagamine sünnib ebaõiglaselt, kutsub esile rahulolematust teenijate seas ja lõputulemuses viib kindla töötasu vähendamisele.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda samme, et Ehitusameti liinitöölisele ei saaks määratud sotsiaallikku lõunatundi, vaid tööpäev kestaks lõunavaheajata.

Kongress peab tarvilikuks, et Keskühing astuks ühendusse kõigi riigiteenijate organisatsioonidega mitme koha pidamise ära kaotamiseks riigiteenijate peres.

VII. Organiseerimise küsimus.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda samme Vabariigi Valitsuse ees, et võimaldataks Keskühingu juure koondunud kutseorganisatsioonidele liikmemakse sissekasseriida palgamaksimise juures.

Kongress konstateerib, et mõnes ametkonnas kõrgemad raudteeametnikud püüavad teha takistusi kutseühingute tegevusele ja teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks astuda samme, et sarnased takistuste tegemised kaoksid.

Arvesse võttes, et aastaid kestnud majanduslik kriis ja sellest tekkinud poliitiline pinevus on esijoones hädaohtlikud palgateenijale, sest et nende tagajärjel palgateenijate majanduslik ja õiguslik seisukord äärmiselt halveneb ja pidades silmas, et palgateenijate kõige kindlamaiks kaitseorganeiks on massilised ja teovõimsad kutseühingud, kongress tunnustab tarvilikuks organiseerimise alal järgmist:

1. Kõik raudteelased astugu kutseühingute liikmeiks, moodustades igal ametialal sügavast ühistundest kantud tugeva kutseühingu.

2. Praegu mõnel ametialal tegutsevad paralleelühingud leppigu kokku mitmest ühingust ühe teovõimsa ühingu moodustamiseks.

3. Kõik raudteelased koondugu Keskühingu ümber, muutes teda massiliseks raudteelaste organiseeritud jõu keskuks. Et Keskühingu teovõimsus ja aktiivsus ei oleks paraliseeritud alalise lagunemise hädaohuga ja administratsiooni surve avaldusega, selleks on vaja kõvendada sidet allorganisatsioonide ja Keskühingu vahel ja ühtlasi luua sarnane olukord, et vähemalt Keskühingu esimees oleks rippumatu administratsioonist.

VIII. Järgmisele kongressile saadikute valimise aluste määramine.

Järgmisele kongressile otsustati valida igast liitunud organisatsioonist või selle osakonnast üks saadik iga 25 liikme kohta.

IX. Valimised põhikirja järgi.

Keskühingu revisjonikomisjoni liikmeiks valiti: A. Liiv, K. Trubok ja J. Sepp. Neile kandidaatideks — A. Rebasov, E. Ulm ja R. Treufeldt.

Kongress lõpetas töö, ärakuulates Läti raudteelaste esindaja P. Zeiboltsi kõne, juhataja A. Jõgi lõpusõnaga 28. aprillil kell 16.50.

Postiteenijate kutseühingu Keskjuhatus tegevusest.

1) Kongressil valitud uus keskjuhatus pidas esimese koosoleku 5. märtsil, jaotades kohad järgmiselt: esimeheks J. Koff, I abiesimeheks J. Feldman, II abiesimeheks E. Kukk; sekretäraks J. Kallman, abideks V. Vahter ja A. Grünberg; laekuriks J. Martinson, abiks J. Mau; ametita — Imelik, Zääro, E. Grünberg.

Erikapitali komiteesse valiti endised esindajad: Feldman, Kallman, Martinson. Kõrgenduskomisjoni valiti: ametn. rühmast A. Grünberg, H. Imelik, J. Feldman; postilj. rühmast — Kukk, Zääro, Martinson.

2) *Häälkandja küsimuses* — otsustati jätkata koostööd „Sideda“ möödunud aasta tingimuste alusel.

Teine juhatus koosolek peeti 26. märtsil.

3) Otsustati saata tervitustelegramm härra riigivanemale ja härra vägede ülemjuhatajale.

4) *Erikapitali määruse muutmisest.* Tehniline ühing esines postivalitsuse direktorile palvega, muuta määrust ses mõttes, et 1 esindaja oleks tehnilise ühingu poolt. Asja kaaludes, asus keskjuhatus seisukohale, et tehnilise ühingu kaudu esindaja saatmine erikapitali komiteesse pole millegagi õigustatud ega põhjendatud, sest tehnilise ala teenijad võivad kuuluda meie ühingusse, saata keskjuhatuses 2 esindajat ja sel teel esinduse ka komiteesse. Komitees võivad olla ainult selle ühingu esindajad, mille liikmeks võivad olla üle riigi kõik posti-t. teenijad. Ei ole soovitatav, et tekivad kitsa ringkonna erialalised kutseühingud, see killustab suure ühingu tegevust ja seepärast ei saa pooldada ühe ametala teenijate ühingule esindaja võimaldamist, sest see oleks killunemisele kaasaaitamine. Teiseks ei ole aeg praegu sobiv määruse muutmiseks. Sellekohase märgukirja saatis keskjuhatus postivalitsusele. Ka erikapitali komitee, küsimust kaaludes, asus seisukohale, et määruse muutmine pole soovitatav, missugune otsus tehnilise ühingu juhatusele teatavaks tehti.

5) *Suvilatest.* Otsustati täiendada N.-Jõesuu ning Haapsalu suvilaid mööbli ning osta ka toidunõusid, et poleks nende kaasavedamist. Elvasse otsustati üürida suvila ja kutseühingu Tartu osak. juhatus volitati üürilepingut sõlmima, maja valitsema ning ruumi välja andma. Tänavu antakse keskjuhatus suvilates ruumid kõigile teenijatele (ka mitteliikmetele) tasuta.

Ühtlasi on suvitajad tänavu vabastatud kõrvalruumide (koridorid, trepid, köögid jne.) koristamisest, sest nende tööde jaoks on Haapsalus kui ka N.-Jõesuus palgatud koristajad. Kuna hr. Ploom, kauaaegne N.-Jõesuu majahoidja, N.-Jõesuust ära paigutati, siis võttis keskjuhatus uueks majahoidjaks kohaliku postiljoni Pitschi. Keskjuhatus avaldab hr. Ploomile tänu kauaaegse hoolsa töö eest ning loodab, et uus majahoidja sama hästi suudab ja tahab oma eelkäija ülesandeid täita. Haapsalus on endine majahoidja — meh. Treiman.

Kohnas juhatus koosolek oli 23. aprillil.

6) Kinnitati suvilates ruumide andmise kord, missugune avaldatakse käesolevas „Sides“.

7) Kinnitati suvilate tarvitamise kord, vastavalt muudetud oludele (kõrvalruumide koristamise kohustuse ärajätmine).

8) Arutati kongressi otsuste elluviimise võimalusi.

A) Otsustati saata *paljade, arstiabi ja pensiooni* kohta vastuvõetud otsused riigi- ja omavalitsuseteenijate keskkliidule, palvega nende elluviimiseks astuda vastavaid samme.

B) *Riidevarustuse, lihtkirjades rahu- ja saamise ja posti operatsioonide suvendamise* kohta vastuvõetud otsused saadetakse vastavate põhjendustega postivalitsuse direktorile, palvega neis küsimustes toimida kongressi otsuste kohaselt.

C) *Töönormide asjus*, eriti 7-tunnilise tööpäeva maksmapaneku küsimuses otsustati suusõnal postivalitsuse direktoriga küsimust selgitada ning siis saata motiveeritud märgukiri postivalitsuse kaudu ministri ja vabariigi valitsusele ning tarbekorral algatada tööpäeva pikkuse ühtlustamise küsimust keskkliidu kaudu.

D) Tehnilise ühingu koostöö loomiseks saadeti nim. üh. juhatusele ettepanek.

9) *Mitmesugust.* Kutseühingu Rapla osak. esimees ja 1934. a. kongressi saadik hr. Lang saatis keskjuhatusel protesti, et tema kõne kongressil töönormide kohta olla puudulikult ja moonutatult protokollitud. (Vt. protokoll „Side“ nr. 3 — 1934. a., lhk. nr. 7, I veerg, alt II lõige).

Härra Lang teatas, et tema kõne ses küsimuses olnud järgmine:

„Töönormide kohta sõnavõtmises tõi ette selges eestikeeles järgmist: Möödaläinud aastal kongressil tõendas härra direktor, et tol korral maksvuselt olnud töönormide väljatöötamisel on tekkinud viga ja sellega on liiga tehtud maa-asutustele ja et postivalitsus uute töönormide juures tahab seda viga parandada.

Kui möödaläinud kehvadel asutustele kätte saadeti uute töönormide kavad, siis nendest paistis, et seda viga oli nagu parandatud, ja kuna lühikese aja tõttu, pealegi kus osa teenijaid asutustest olid suvepuhkusel, ei saadud põhjalikke mõttemisi normide kontrollimiseks ette võtta, sest see oleks nõudnud pikemat aega kui selleks oli antud (1½ kuud). Suurem osa asutusi andsid nõusoleku uute normide maksmapanekuks usalduses postivalitsuse vastu, sest normid pidid põhjenema töömõõtmise andmetel. Hiljem aga kui uued normid maksmapandult asutustele kätte saadeti selgus, et neid norme oli telefoni alal tublisti suurendatud — ja see kujunes just maa-asutuste kahjuks, kus suuremaks tööalaks on just telefoni ala. Sellega on korratud normides viga maa-asutuste kahjuks veel suuremal määral.

Heameelega sooviksin kuulda härra direktorilt, mis oli põhjuseks üle öö telefoni normide suurendamiseks ja kuidas on seletatav see vahe, sest normide kava pidi ju põhjenema töömõõtmise andmetele, mida postivalitsus teostas mitmes asutuses 2 aasta kestel?“

Olles küsimust kaalunud ja arutanud, keskjuhatus leidis, et protokoll tekst selles osas ei ole moonutatud, võrreldes hr. Langi poolt antud kõne tekstiga.

Öieti on protokoll ja sellesse puutuvad puudused kongressi juhatuse asi, kuid soovides härra Langi palvele vastu tulla, saadab keskjuhatus hr. Langi poolt esitatud kõne tekstist ärakirjad tema palve kohaselt osakondadele teadmiseks ning peale selle avaldab parandatud kõne ka „Sides“, et teenijaskond seda lugedes

saaks veende, et hr. Lang on kõnelenud oma valijate soovide kohaselt. Oma tähendatud, et protokollis pole kellegi kõned tervena teodud, vaid ainult kõnede kokkuvõtted ja kui selles eksiti, siis on see loomulik ja vabandatav, kuid paha-tahtlikult pole tahetud midagi moonutada.

10) *Trükkivigu*. Protokollis käsikirjas, mis ilmus eelmises „Sides“, on 1933. a. kulude aruandes viga. (V. „Side“ nr. 3, lhk. nr. 6, I veerg, *väljaminekud*.) On kirjutatud: Kutseajakirja väljaandmine Kr. 22,62, peab olema: 1932. a. kongressi kulud osakondadele Kr. 22,62.

Sekretariaat.

Teadaanded

postiteenijate kutseühingu keskjuhatuselt.

Tähelepanuks.

Keskjuhatus palub kõiki kaasteenijaid kui ka osakondade juhatusi „Sides“ avaldatud teateid võtta organisatsiooni (keskjuhatus) ametlike teadaannetena, sest avaldatud teadete suhtes enam muid ringkirjalisi teadaandeid ei anta.

Puhkekodude ruumidest.

1) Mõõdunud aastate eeskujul saavad posti-t.-t. teenijad ja nende perekondade liikmed keskjuhatusse suvilates, Haapsalus ja N.-Jõesuus ruume. Elvasse maja üürimine kavatsusel. Elva ruumidest teatatakse hiljem.

2) Ruume antakse ühe kuu peale. Kui vabu ruume peaks olema, siis ka pike-maks ajaks.

3) Ruumides on kasutada:

a) Kõõgis üldiseks tarvitamiseks keedupotid, pannid, priimused, veekeedu kannud.

b) Toas on: voodid madratsitega, toolid, laud ja kapiga laud, puhta ja musta-vee ämbrid, kopsik, pesukauss. Sööginõud: taldrekuud, kausid, teeklaasid alustassidega ja piimakann.

Suvitajad peavad ise kaasa võtma: noad, kahvlid, lusikad ja magamisriided.

4) Ruume antakse tasuta. Trepid, korridorid, köögid ja teised kõrvalruumid koristab majahoidja keskjuhatusel.

5) Ruumide saamiseks tuleb esildada kirjalik avaldus järgmises vormis:

Posti-t.-t. teenijate kutseühisuse keskjuhatusel.

asutuse ja ameti nimetus ja nimi.
Avaldus.

Soovin kutseühisuse suvilas (suvila asukoht) ruumi alates kuni
Minuga on ühes järgmised perekonna-

liikmed (abikaas, poeg, tütar, vanemad, teenija, õde, vend jne.) kokku . . . isikut.
Sooviavaldaja allkiri.

Sooviavaldaja on posti-t.-t. teenijate kutseühisuse . . . osakonna liige (ei ole liige).

Perekonnaliikmete arv õige.
Kutseühisuse . . . osak. nimel.

(datum, allkiri.)

See vorm on vajaline selleks, et hoiduda asjata pikkadest kirjeldustest, et saada täpsed ja selged andmed.

Märge: Puudulikkude andmetega ja osak. juhatusel poolt tõestamata avaldused jäetakse tähelepanemata.

6) Avaldused palutakse esildada keskjuhatusel hiljemalt 18. mail s. a. Elvasse ruumide soovijad esildavad avaldused Tartu osakonna juhatusel. Soovitav, et osakondade juhatused koguksid üksikud avaldused ning esildaksid keskjuhatusel korraka.

7) Ka peale 18. maid on avalduste esildamine võimaldatud, kuid varajane tähtaeg on soovitav selle tõttu, et saada aegsasti selgust soovijate arvust, ruumide jaotamisest jne.

8) Soovijal on hiljem võimalik avalduses näidatud ruumi kasutamise aega muuta, sellest keskjuhatusel või Tartu osak. aegsasti teatades.

9) Ruumi saamiseks antakse kirjalik luba, mille ettenäitamisel majahoidja ruumi annab.

10) Keskjuhatus loodab, et võimalik on kõiki soovijaid rahuldada. Juhul kui soovijaid peaks aga rohkem olema kui ruume, siis saavad esijärjekorras rahuldatud need, kes enne pole ruume kasutanud.

Keskjuhatus.

hoiusemäärade vähenemine ja pidevalt suurenenud laenu nõudmised, milliseid kassa juhatusel tuli paratamatult rahuldada.

Selle olukorra parandamiseks tuli kas laene kokku tõmmata ehk tingimustega hoiusemäärade sundmäärade tõsta. Otsustati kasutada liikmeile soodsamat moodust — tõsta sundmäärade.

Põhikirjas ja kokukorras teisi muudatusi ei tehtud.

Liisu läbi väljalangenud juhatusel J. Mau, nõukogust A. Nilson ja B. Reintov ja rev.-komisjonist Ida Pärn valiti peakoosolekul tagasi.

Nõukogu koosolekul on iga kuu esimesel reedel. Juhatusel koosolekul on igal teisipäeval kell 18. Kassa raha vastuvõtuks ja väljamaksuks on avatud igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 15 kuni kella 15,30.

Raamatupidaja Joh. Tofelmanni korteri telefon on nr. 305-20.

Kuna suurendab liikmetele krediite ja võtab vastu uusi liikmeid nõukogu, siis sellased avaldused palutakse aegsasti saata kassa juhatusel seisukoha võtmiseks ja nõukogule esitamiseks. Ilma juhatusel seisukohata nõukogu võib palve läbivaatamata jätta ja selle juhatusel seisukoha võtmiseks ja andmete kogumiseks tagasi saata.

Riigiteenijate Keskliidu tegevusesi.

Keskliidu delegatsioon — koosseisus Rutilik, Lepp, Rukki — esitas Riigivanemale märgukirja, milles juhitakse tähelepanu asjaolule, et kuna töösamade võimalused riigi- ja omavalitsuseasutustes ei ole muutunud lahedamaks ning intelligent tööjõudude reserv aina suureneb, siis tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel riigi- ja omavalitsusettevõtete teenistusvahetuse korraldamise seaduse uuesti maksmapanemisel, kui tahetakse et seaduse õilis eesmärk oleks saavutatud, tuleks arvesse võtta täiendavalt veel järgmisi seisukohti:

1. Seadust tuleks laiendada ka era-teenistuses seisvatele palgalistele isikutele ühesugusel alusel riigi- ja omavalitsusettevõtetele.

2. Tuleks arvesse võtta peale palga veel sissetulekud igasugustest varadest, kapitalidest, äridest, ettevõtetest, vabakutselisest tööst jne.

3. Samuti peaks vallandamisel arvesse võetama perekondlik seis, s. o. vabastatava laste kui ka teiste tema ülevalpidamisel olevate isikute arv.

Selles küsimuses oli delegatsioonil pikem mõtlevahetus Riigivanemaga ja selgus, et Riigivanem eriliselt ei näi sümpatiseerivat selle seaduse uuesti maksmapanemisele. Küll aga Riigivanem avaldas arvamist, et riigiteenijate tasud (palganorm) peaksid erinema ka vastavalt teenija perekondlikule seisule. Esitati veel märgukiri palgakäpimiste ärakaotamise kohta, arvesse võttes riigikassa seisukorra üldist paranemist ja stabiilsemaks muutmist. Riigivanem teatas, et küsimus võib päevakorda tulla kuu-paari pärast, kui selgub riigitulude laekumise tendents käesoleval eelarve aastal.

Peale selle delegatsioonil oli Riigivanemaga kõnelus mõningate õiguslikku olukorda puutuvate küsimuste kohta, milliste lahendamisel Riigivanem lubas võimaluste piires vastu tulla.

Postiteenijate hoiu- ja laenukassa aasta-peakoosolek.

Postiteenijate hoiu- ja laenukassa pidas oma korralise aasta-peakoosoleku 16. märtsil s. a. Tallinna peapostkontori kirjade osakonnas.

Koosoleku avas kell 18,32 nõukogu esimees M. Ruubel. Koosoleku juhatajaks valiti J. Martens. Protokollis kirjutab Leo Pinkovski.

1933. aasta aruanne, mis tasakaalus Kr. 3693,15 ja näitab ülejääki Kr. 167,97, võeti juhatusel poolt ettepanekud kujul muutumatult vastu. Ülejääk Kr. 167,97 arvati koosoleku poolt tagavarakapitali juure.

Kulude ja tulude eelarve 1934. aasta peale — tasakaaluga Kr. 3600 — võeti vastu.

Kassa kokkuvõtte muudeti. § 17 täiendati järgmiselt: „Lahkunud liiget võib kassa liikmeks võtta kahe aasta pärast, tema lahkumise päevast arvates.“

Tingimustega hoiusemäärade sundmäärade tõsteti 50 kroonilt 100 kroonile.

Seega liikmetel, kes endise määra kohaselt sissemaksud sellele arvele on lõpetanud ja kellede hoiusemäärade saldo sellel arvel ei ulatu 100 kroonile, tuleb nüüd igakuuliste sissemaksudega uuesti alata.

Soovitav on, et üksiku liikme igakuulised sissemaksu summad sellele arvele oleksid võimalikult suuremad kui üks kroon. Liikmeid, kes oma igakuulisi sissemaksu summe ting. hoiusemäärade arvele suurendada võivad, palutakse sellest juhatusel teatada.

Tingimustega hoiusemäärade kassa maksab praegu seadusega lubatud kõrgema protsendi — 4% aastas.

Tingimustega hoiusemäärade sundmäärade kõrgendamise põhjustas kassa tegevuskapitali vabade summade vähenemine. Seda tekitab majandusliku kitsikuse tõttu

Riigiteenija ja parteipoliitika.

Vabariigi algusest kuni möödunud aasta oktoobrikuuni, mil põhiseaduse muutmise läbi viidi, mängisid poliitilised parteid ja poliitilised rühmitused domineerivat osa riigi siselel määratlemisel ja korraldamisel. Kodanik, kes soovis, et tema elulised huvid, — õiguslikud kui ka majanduslikud, — kaitstud saaks, pidi kõhklemata astuma või kuuluma mingisugusesse poliitilisesse koondisse, kus tema õiguste eest võideldi ja tarvilit kaitset muretseti. Riigiteenija, kes oma enamikus on tuntud kui konservatiivne element, hoidus aastate jooksul eemale parteidest, mispärast loomulikult teda ka tähele ei pandud ja tema olukorra parandamise eest vähe hoolitseti. Heideti tihtilugu halba nalja riigiteenija suhtes ja kui viimane oma olukorra üle kaebas, siis jäeti kaebused paremal juhusel tähelepanemata ehk vihjati töötatööli- sele, kes veel halvemas seisukorras ole- vat, kui *kindlapalgaline* riigiteenija. Ta- gasihoidlik riigiteenija ärkas viimaks oma tardumusest ja hakkas otsima toetus- punkti. Selleks osutusid poliitilised parteid, kuhu riigiteenijaid healmeel el vastu võeti. Nüüd leidub riigiteenijaid peagu igas poliitilises koondises, milleks senini pole ka võimude poolt mingisuguseid takistusi tehtud ja mida ei keela ka riigitee- nistuse seadus. — Kuigi uus põhiseadus on endiselt rajatud demokraatlikule alu- sele ja poliitiliste parteide tegevust pole kitsendatud, on riigivalitsemise korras siiski suur muudatus läbi viidud. Selle- pärast kerkib üles küsimus, kas on sünnis, ehkki põhiseadusega see lubatav, et riigiteenijad parteivõitlustest osa võtavad, kuuludes parteidesse? Kui vabadussõja- laste liikumine alguses ideelise liikumise piirides püsis, siis läksid sellega kaasa paljud riigiteenijad kui endised vabadus- sõjalased. Jäädes liikmeks edasi ei pandud tähele, et vabadussõjalus oli vahe- peal võtnud puht poliitilise partei ilme, mille teravits oli pöördud teiste poliiti- liste rühmituste ärakaotamisele. Algas parteipoliitiline võitlus, mida pidid kaasa tegema ühes teiste vabadussõjalaste rüh- ma liikmetega ka kõik need riigiteeni- jad, kes kuulusid sellesse rühma. Tõsi küll, sel ajajärgul üks osa riigiteenijaid- vabadussõjalasi tõmbus tagasi ja jäi selle poliitilise partei liikmeks, kuhu oli varem kuulunud või ka üsna erapoole- tuks. Osa riigiteenijaist läks aga kaasa uue poliitilise vooluga, sattudes isegi aktiivtegelaste hulka. Viimaste olukord ku- junes mitte kadestustäratavaks. Neil tuli võitlusesse astuda endiste parteikaas- laste ja endiste töökspidamiste vastu uute töökspidamiste eest, mis olid segased ja väljakujunemata. Veel enam, tuli vannet anda uuele selgumata korrale, olles seal- juures seotud vandega olemasolevale de- mokraatlikule riigikorrale. Vastoksused ja kokkupõrked viisid mõne inimese täie- lisesse segadusesse, mida aitasid süven- dada mõjutused ühelt kui ka teiselt poolt. Siin tuli nähtavale mõnegi riigiteenija poliitiline ebaküpsus, mis ei võimaldanud jääda kaine mõistuse piiridesse, vaid pais- kas paratamata tunnete-kaisutustesse, kus juba enesele aruandmata pidi kaasa mi- nema pärievett. Ei usu, et ükski neist se- juures oleks halba mõelnud või halba ka- vatsanud. Sooviti vaid korrektiivse tuua igapäevasesse halli ellu, mis on raskeks muutunud paljudele kodanikkudele.

Eelpooltoodust tohiks selge olla, et pole sünnis ja otstarbekohane riigiteeni- jaid laskuda parteipoliitilisesse võitlusesse. Kaaluv enamuse meie riigiteenijaist ja eriti need, kes viimaste sündmustega kaa-

sa läksid, ei ole poliitiliselt harjunud veel iseseisvalt mõtlema, ei tunne ka partei- poliitilise võitluse-vahendeid, mispärast haarati uisapäisa üle ääre. Riigiteeni- jal tuleb teenida rahvast, vaatamata par- teilisele kuuluvusele, jäädes erapooletuks oma suhtumises igale kodanikule. Riigi- teenija on antud vande kaudu seotud ole- masoleva riigikorraga, millele ta tugeneb. Sellepärast ei saa ta laskuda parteipoliiti- lisesse võitlusesse ja sellepärast ei saa ta- ma ka osa võtta valitseva riigikorra ku-

kutamise püüdest. Riigiteenija enese hu- vides on, et teda jäetaks oma otsekohesete ülesannete juure, et teda ei kista partei- vahelisesse võitlusesse, kus ta võib küll võitjaga jääda võitjaks, kuid ennem küll kaotajaks pooleks. Ei ole kasuks ei riigi- huvidele ega riigiteenijatele, kui pääseb maksma traditsioon, et võitja poliitiline partei, tulles valitsuse etteotsa võtab ene- sega kaasa oma ametnikud ja teenijad, tagandades kõiki, kes teistes parteidesse kuuluvad. Et seda kunagi ei juhtuks, tu- leb riigiteenijatel enestel valvel olla, loo- budes ühtlasi parteipoliitilisesse võitluse- segamast. H. Imelik.

Lamajat ei lööda.

Vabsistunud riigiteenijad patukahetsejatena ja märtritena.

Kui vabside ekspansioonipüüded selgi- nema hakkasid, loobus teadlikum osa ko- danikke ja riigiteenijaid vabside liikumi- sega ja püüetega kaasaminemast, jäädes kas äraootavale seisukohale või asudes opositsiooni. Riigiteenijate kutseorgani- satsioonide üksikud tegelased, paiguti ka terved kutsekoondised pingutasid oma jõudu ja tahet, et oma kaasvõitlejaid veenda selle kahtlase ettevõtte hädaoh- likkuses riigile. Ettenägelikumad tegela- sed, kartmata hädaohtu enesele oma otse- kohesusest, selgitasid kirjas ja kõnedes, omavahel ja avalikult, kui mõtetu ja halb on riigiteenijatel osa võtta aktiivselt po- liitilises võitluses, mille sihid ja teed pealegi tumedad ja hämarad. Kahjuks ei võetud aga hoiatusi ja kaineid sõnu kuul- da, vaid lasti mõjutada endid massi mee- olust, massi psühhoosist ja juhtide hel- deist lubadusist, mis sageli olid üksteisele vastukäivad. Nii läksid paljud oma poliiti- lises lapsemeelsuses kaasa ja sattusid seega õnnetusesse, kus nüüd hädaldatakse, kahjatakse ja Kanossas truudust van- dumas käiakse. Mõned *tegelastest* nüüd tagant järele tunnistavad lausa oma ker- gemeelsust, eksitusse sattumist ja mõju- tamist, mille tagajärjel kaasa läinud. Kuid leidub ka neid, kes ei leia enesel mingit süüdi olevat ja peavad endid tagakiusa- mise ohvriteks, süütu märtriteks, ehkki „liikumisest“ päris energiliselt osa võtsid. Need kaks liiki inimesi on seesugused riigiteenijad, kelle peale kunagi ei või kindel olla, et nad ei satu soodsalt juhusel uuesti kallakule teele. Sellepärast on neid in- mesi hädas raske aidata. Erilist tähel- panu vääriksid küll aga väiksemad ven- nad, kellele teenistuslikult ei allu keegi, vaid kes ise alluvad on. Neil inimestel pole teenistuslikult mingit võimu, mille abil võiksid teisi kuidagi mõjutada nii ehk teisiti poliitiliselt mõtlema ja tegutsema. Väikese mehe ainus mure on leivatükist kinni hoida ja seda mitte kaotada. Kui see väike mees nüüd teenistuslikult on al- luvuses mõjuvamale isikule, kes tunneb

kaasa mõnesugusele „rahvalikumisele“ siis ei jää väikesel mehel muud üle, kui sõna kuulata ja teha nii, nagu see üle- musele meeltnööda. Vastasel korral riskib ta lahti saada teenistusest.

Huvitav, et elus kujuneb ikka niimoo- di, et kui mõni aktsioon ei õnnestu, siis langeb süüdlase ossa roopaseadja, väike mees, kellel kaitset ja toetust ei ole. Nii juhtus paljude väikeste meestega ka vab- side liikumise likvideerimise järele. Mõju- võimsamad mehed peavad endid päris süütuiks tallekesteks ehk halvemal juhusel etendavad märtri osa, kuid väikene mees peab oma eksimused ja väärahtused lu- nastama. Neid ridu kirjutaja ei kuulu mitte nende hulka, kes nõuavad karmi kar- ristust eksijatele. Aga ei saa oma sise- tunde poolest ka õigeks pidada, kui juhti- vad riigiametnikud, kaotanud kriitilisel momendil tasakaalu, jäävad peale selle rahulikult endisele vastutavale kohale, tehes näo, nagu poleks midagi katki. Las väike mees vastutab! Väikese mehe kait- seks, niipalju, kuipalju see pole mitte se- gamine kohtu- ja riigivõimu kompetentsi, tuleb riigiteenijate kutsekoondistel tarbe- korral samme astuda. Väike mees peab enne paigutatama sarnasesse olukorda, kus ta kõrgemalt poolt võimalikkude mõ- jutuste eest oleks kaitstud. Alles siis võiks väikese mehe karistamine sarnaste eksimuste pärast täiel määral õigustatud olla. Siis avaldab karistamine tõelist kasvatuslikku mõju ja ei tekita kelleski ki- bedustunnet, ega arvamist või muljet, et inimene oli süütu kannataja.

Teiselt poolt tuleb tõsiselt ära laita niisugust nähet, kus mõned riigiteenijad omasarnaste kaasteenijate üle, kes karis- tuse alla sattunud, kahjurõõmu tunnevad ja seda isegi kirjas avalikult väljendavad. Kui juba õigusemõistmine ise kedagi kar- milt on tabanud, pealegi väikest meest on tabanud, siis piiridutagu sellega ja peeta- gu meele, et lamajat enam ei lööda, kui- gi ta oli mõttevastane.

Vabsidevastane riigiteenija.

Riigiteenijate palkade tõstmine elustab rahvamajandust.

„Ühistegelised Uudised“ (v. nr. 15 s. a.) teatavad, et *riigiteenijate palganä- henduste osaline muutmine*, mis enne ke- vadpühi ajutiselt maksuma pandi ning mille tõttu riigiteenijad pühadeks said väikese palgalisa, on end märgatavalt *tun- da andnud pühade-eeses äritegevuses*. Tarvitajateühingu „Oma“ läbimüük näit. on tänava 4500 kr. võrra suurem olnud,

kui möödunud aastal. Äritegevuse elav- us olevat isegi suurem olnud kui enne jõuluid, mis ärielus haruldane nähe, kuna kauaaegsete kogemuste kohaselt jõulu- eelne hooaeg alati kõige vilkamaks tege- vusajaks olevat.

Kinnitust on leidnud seega jällegi üks riigiteenijate väide, et rahvamajandust parandada ei saa palgakärpimiste kaudu.

Posti- t. t. teenijate kutseühingu 16. kongress.

(Järg.)

Kõrgenduste kord.

Refererib *Sannamees*, käsitades pikalt ja üksikasjaliselt praegust kõrgenduse korda: leiab, et kõrgenduse komisjonist peaks võtma osa kongressi poolt valitud erikomisjon, mitte keskjuhatuses esindajad nagu praegu, sest kõrgenduste saamisel on alati etteheiteid ja nurinat ja see langeb ka Keskjuhatusetele, mis halvab Keskjuhatusete autoriteeti.

Kallman räägib *Sannamehe* teesistele vastu, sest see oleks tegevuse detsentraliseerimine, mis pole soovitatav. Üldiselt arvab, et küsimus on liig värske, selle ümber kulubs mõelda ning järgmisel kongressil arutada.

Imelik soovib võtta *Sannamehe* mõtet aluseks ja nende mõjul tulevikus uus kord välja töötada.

Kallmani toetavad *Jaamus* ja *Laak*, leides et uus kord ei too paremust.

Lang teeb järgmise ettepaneku: „Kongress tunnustab vastuvõetavaks praeguse kõrgenduse korra.“ Ettepanek saab poolt 24 häält — seega vastu võetud.

Imeliku ettepanek lükatakse tagasi.

Juhataja loeb ette *Jaamuse* ja teiste protesti, mis järgmine:

„Posti-t.-t. teenijate kutseühingu kongressi juhatusetele.

Protest.

Posti-t.-t. teenijate kutseühingu põhikirja § 23. põhjal moodustub kongress ühingu osakondade poolt põhikirja alusel valitud saadikuist. Käesoleval kongressil on hääleõigus antud isikutele, kel puuduvad osakondade volitused ja kes ei ole käesoleval juhul ka osakondade poolt valitud.

Meie protesteerime selle vastu, et volituseta — mandaatideta isikuile on antud kongressi saadikute õigused kaasa hääletada kõigis kongressi otsustes ja valimistes.

Protesti palume ette lugeda koosolekul ja protokollida.

Tallinnas, 5. märtsil 1934. a.“

Protestile on alla kirjutanud *Jaamus*, *Koch*, *Vogt*, *Kroon*, *Nuut*, *Toffelman*, *Müllerson*, *Soo*, *Kippar*, *Väljaots*. Sõna ei võeta, kongress läheb päevakorras edasi.

Organisatsioonilisi küsimusi.

Imelik. Kutseorganisatsioonil ei ole otstarbekohane suuri varandusi majandada. Teeb ettepaneku organiseerimise alal võtta tarvitusele uued järgnevad põhimõtted:

1. organisatsioon peab oma konstruktsiooni poolest olema lihtne ja paenduv;
2. kulude kokkuhoiu mõttes ei tarvitseks kongresse kokku kutsuda iga aasta, nagu seni, vaid tarvituse järele, kui erilised olukorrad seda nõuavad;
3. side organisatsiooni keskkoha ja allorganite vahel tuleb luua pidevam ja tihedam, kui senine;

4. tuleks pooldada printsiipi, mille järele kohapealsetel organitel avaneks enam võimalusi isetegevuseks ja algatus-tekts reservatsiooniga, et terve organisatsiooni tegevus oleks ühtlustatud ja kooskõlastatud üldküsimustes;

5. organisatsiooni keskus (keskjuhatus) tuleb vabastada kõrvalistest ülesannetest, et seega enam mahti saaks tegeleda puhtorganisatsiooniliste probleemidega;

6. eeltoodud põhimõtetele vastavalt tuleks praegune kutseüh. põhikirja muuta, milleks uus Keskjuhatus valib komisjoni, kes uus põhikirja koostab ja järgmisele kongressile Keskjuhatusete kaudu esitab vastuvõtmiseks.

Jaamus. Põhikirja muutmine ei ole soovitatav *Imeliku* poolt soovitatud suunas.

Kallman. Kongressi kokkukutsumisega on alati rutatud. Kongress on tarvilikuks osutunud. Vaidle *Imeliku* ettepaneku vastu. Põhikirja muutmine võiks kitsendada osakond. isetegevust. Muutmisel tuleks osak. asemele iseseisvad ühingu ja Keskjuhatus kujuneks ühingute liiduks, mis detsentraliseerib tegevust.

Varanduste äraandmine ei ole otstarbekohane. Varanduste läbi saame rahuldada teenijaid ja koos hoida liikmeskonda.

Imelik. Ettepanekut tuleks kaalutleda.

Sannamees. Varanduste äraandmise ettepanek on tingitud hirmust, et mingi uus võim võiks varandused konfiskeerida. See on aga alusetu kartus.

Laak peab varanduste äraandmist kahjulikuks, ühingu likvideerimiseks.

Kallman räägib vastu *Imeliku* soovivaldusele.

Hääletamisel saab *Imeliku* soovivaldus 17 häält poolt, 18 häält on erapooletud ja vastu 1. Seega tagasi lükatud.

Kutseajakirja küsimus.

Nuut teeb ettepaneku „Sidega“ koostöö lõpetada ja jätkata postiteenijate häälekandja väljaandmist.

Väljaots toetab *Nuuti* ettepanekut, vastu räägivad *Zääro* ja *Imelik*.

Koff teeb ettepaneku jätta kutseajakirja küsimus Keskjuhatusete ülesandeks, mille juures häälekandja sisu suhtes peaks valitsema täiesti erapooletu kutseühinguline platvorm.

Nuuti ettepanek saab poolt 10 häält, vastu 21 — seega tagasi lükatud. *Koffi* ettepanek võetakse vastu ühel hääl.

Jaamus teeb ettepaneku, et Keskjuhatus looks koostöö tehnilise ühingu, *Kallman* toetab *Jaamuse* ettepanekut, ja ettepanek võetakse ühel hääl vastu.

Riidevarustuse kohta võetakse vastu järgmine otsus:

1) Kongress peab tarvilikuks samme astuda riidevarustuse krediidil suurendamiseks, et oleks võimalus osta parema kvaliteediga riidet.

2) Ametnikele, kes käivad välistöödel, kõrvaldamas telefonirikkeid, tuleks anda vormiriietus.

3) Postivalitsus andku riidevarustuse saaiatele vormiriide. juuremaksu võimalusega parema riide saamiseks. kuna õmbluse, voodri ja manuste jaoks antagu kindel väljakalkuleeritud summa rahas. soovijaile vaba rätsepa valiku võimalusega. Suvekuub on soovitatav kerget riidest.

Valimised põhikirja järele.

Kallman teeb Keskjuhatusete nimel ettepaneku valida Keskjuhatusete endise arvu- ga 11-liikmeline. kusjuures tehnilisest rühmast oleks 1, post. rüh. 3 ja amet. rühmast 7 esindajat.

Ettepanek võetakse vastu.

Kandidaatideks seatakse üles: *Koff*, *Feldman*, *Kallman*, *Manu*, *Imelik*, *Vahter*, *A. Grünberg*, *Martinson*, *Kukle*, *E. Grün-*

berg, *Jaamus*, *Kuura*, *Koch*, *Väljaots*, *Kroon*, *Toffelman*, *Vogt*, *Kolk*, *Lukk*, *Kuuskmann*, *Selliste*. Valitakse sedelitega.

Kongress kuulutab 15-minutilise vahe- aja sedelite äraandmiseks. Sedeleid võta- vad vastu ning loevad ka hääli mandaat- komisjoni liikmed — *Eigo*, *Imelik*, *Välja- ots*.

Koosolek jätkub. Revisjonikomisjoni valitakse kolm liiget: *Böstrov* 25 h., *Mih- kelson* 25 h., *Sannamees* 24 h. Kandidaa- tideks: *Nuut* 16 h., *Tool* 10 h., *Steinberg* 8 häält.

Kongressil algatatud küsimusi.

Kallman kannab ette Haapsalu maja müüja ja *Doepi* palve, et 300-kroonilise võlasumma pealt makstaks kulla klauseli alusel.

Otsustatakse talitada ses küsimuses seaduse nõuete kohaselt.

Suvilates ruumide andmise tingimus- test *Kallman* selgitab, et kongressi ot- suse kohaselt nõuetakse mitteliikmetelt suvilakasutuse maksu. Peab tarvilikuks seda ära muuta, sest see võib tuua sekel- dusi. *Kallmani* ettepanekule räägivad vastu *Tops*, *A. Grünberg* j.t. Ruumide andmist ja muid sellega seoses olevaid küsimusi käsitades, võetakse vastu järg- mine otsus.

1) Suvilate ruume anda ühisel alusel kõigele p.-t. teenijatele ja nende perek- onna liigetele. Järjekorra suhtes eelis- tada liikmeid.

2) Suvilate kasutajatelt võtta väikest koristamise maksu, mille juures kõrval- ruumide, treppide, koridoride ja kasuta- jate vahetusel ka tubade koristamine sünniks koristaja poolt.

3) Keskjuhatus pangu maksma suvi- late kasutamisel kindel kord; kui vabu ruume on, siis üürida ajakohase üüri eest ka teistele riigiteenijatele.

Juhataja kuulutab Keskjuhatusete vali- miste tagajärjed:

Keskjuhatusete liikmeteks on valitud:

Ametnikkude rühm: *Koff* — 32 häält, *Feldman* — 31 h., *Vahter* — 30 h., *Manu* — 29 h., *Imelik* — 29 h., *Kallman* — 29 h., *A. Grünberg* — 27 h.

Postiljonid: *Martinson* — 31 h., *Kukle* — 29 h., *Zääro* — 28 h.

Tehnikud: *Elmar Grünberg* — 26 h.

Kandidaadid: *Jaamus* — 19 h., *Kroon* — 17 h., *Väljaots* — 16 h., *Vogt* — 15 h., *Koch* — 15 h., *Kuura* — 14 h., *Kolk* — 14 h., *Toffelman* — 13 h.

Postiljonid: *Kuuskmann* — 14 h., *Sel- liste* — 14 h., *Lukk* — 13 h.

Treverk teeb ettepaneku, et vabateeni- jad, s. o. postiljonid ja montöörid viidaks b liigist a liiki. Ettepanek võetakse vastu ühel hääl.

Kolk teeb ettepaneku üürida 1934. a. Pärnu suvila.

Imelik teeb ettepaneku üürida suvila *Elvas*.

Pärnu üürimise poolt räägivad *Tamm- saar*, *Nuut* j. t.

Elva üürimise poolt räägivad *Imelik*, *Zääro* j. t.

Hääletusel saab *Imeliku* ettepanek poolt 19 häält, vastu 6 ja *Kolk*’i ettepa- nek poolt 13 h., vastu 17, seega on otsus- tatud üürida suvila *Elvasse*.

Kongressi saadikute päeva- ja sõidu- raha kohta võetakse vastu järgmine otsus:

„Maksta kongressi saadikutele päeva- raha 4 krooni päevas; *Petseri*, *Võru* saadikutele kolme päeva eest, teiste väl- jaspoolt Tallinna saadikutele 2 päeva eest. Sõidukulu maksta 3. kl. tariifi järgi. Kulud jaotada osakondade vahel pro- portsionaalselt saadikute arvule.“

Kase teeb järgmise ettepaneku:

„Kongress otsustab esineda Postivalit-
susele, et asutistesse saabuvad liht Amee-
rika kirjad loetakse normides võrdseks
tähtkirjale ja väljastatakse registreeri-
tult.“

Ühel häälel võetakse ettepanek vastu.
Nüüd soovivad teenijatele astuda ma-
tusekassa liikmeks.

Sõnasoovijaid enam ei ole.
Protokoll allakirjutajateks valitakse:
Laak, Vahter ja A. Grünberg ühel häälel.
Juhataja Martens, lõpetades kongressi,
soovib lõpusõnas jääda truuiks demo-
kraatlikule korrale, sest ainult see kord
võimaldab kutseühingutel vaba tegevuse.
Kongress lõpeb hümniga.

teada juhtum, kus teenija ühelt kohalt
aktiga kõrvaldamise järele viiakse veel
paremale kohale. Võeti vastu resolut-
sioon, milles esindajatekogu avaldab
veendumust selles, et teenijate õiguslik
kohtlemine ei ole võrdne.

Rongiteenijate puhkeruumide korra
kohta esindajatekogu otsustas paluda
Raudteevalitsust, et puhkeruumide seis-
kord puhtuse ja korra mõttes viidaks
kõikjal samale tasemele, nagu see on Tal-
linna, Haapsalu või Tapa puhkeruumides.
Õige mitmes puhkeruumis annab tunda
ruumi ja puhtuse puudust.

Ühingu juhatusesse valiti: J. Veber,
R. Poobul, J. Vähk, A. Liivak, J. Holm-
berg, J. Schaurup ja E. Rüteler. Kandi-
daadid: A. Mägi, A. Essenson, H. Lubi.

Rongiteenijate k.-ü. esindajatekogu oli koos.

4. aprillil k. a. pidas Rongiteenijate
kutseühing oma XI esindajatekogu kor-
ralisi istungeid, Tallinnas — Raudtee-
laste Kodus. Koos oli üle riigi 25 esin-
dajat. Istungid kestsid terve päeva.

Tegevuse aruandest nähtus, et ühingu
juhatus on aasta kestes umbes 40-nes
rongiteenijaskonda puutavas asjas esine-
nud.

Aasta jooksul on kutsutud ellu matu-
sekassa, mille tegevuses ilmneb kasvut-
tendents. Toetusi kassast on aasta jook-
sul välja makstud kolmel korral järjest
suurenevates summades. Momendil on
matusekassal liikmeid 91.

Ühingu liigete arv 1933. a. oli 193.
Tartus on juure loodud ühingu V osa-
kond, kelle esindaja esimese tegevusaasta
tulenusena võis esindajatekogule ette
kanda fakti, et Tartus on 100% rongitee-
nijaid ühingusse koondunud.

On loodud sidemed Soome riiklike
raudteede konduktorkonnaga, kuna ühin-
gu viieliikmeline delegatsioon käis 1933.
a. oktoobris Soomes.

Rahaline aruanne aasta kohta näitas
374,78 kr. kulusid 383,69 kr. tulude vastu.
Ühingu tagavarakapital on 306,48 kr.
Peale selle osakondadel omad tagavara-
summad. Eelarve järgi tohitakse kulu-
tusi ainult tulude ulatuses teha. Liikme-
maks jäeti endiselt 2 kr. peale aastas.

Muudeti ühingu põhikirja, nii et ron-
giteenistusest pensionile arvatult võivad
liikmed ühingusse täisõiguslikena edasi
kuuluda. Muus osas põhikirja muudatu-
sed on redaktsioonilist laadi ja kohandu-
mine organisatsiooni ajajooksul muutu-
nu struktuurile. Muudetud põhikirja
järele võivad pensionile läinud rongitee-
nijad jääda edasi ka matusekassa liik-
meiks, mis oli teatav vastutulek vanadele
rongiteenijatele.

Matusekassa ühise kodukorra alusel
moodustati ka toetuskassa, kust maksetak-
se toetust liikmeile vallandamise, koonda-
mise puhul või üldkasuliku tegevuse
tõttu.

Saadikud konstateerisid, et möödunud
aasta riidevarustuse alal oli täiesti eba-
soodne. Eriti aga rongiteenistuses, kus
teenistuse iseloomust tingituna juba
endisedki kandeajad teatavate esemete
kohta olid üleliia pikad. Teataval määral
on asja püütud pehmedada kaitseriiete
inventaarina hankimise teel ka neile tee-
nijaile, kellele see riidevarustuse määru-
se järele ette nähtud ei olegi. Kuna suure-
ma osa eelmises esindajatekogus püsti-
tatud nõuete lahendamine on veel pooleli,
siis jäädi äraootavale seisukohale.

Hoogsad sõnavõttud puhkesid palkade
küsimise juures. Lõpuks tunnistati ju-
hatuse tegevus palkade küsimuses rahul-
davaks ja korrati nõuet, et nooremate
konduktorite ja vagunisajaatjate põhipalk
peaks olema 70 krooni kuus.

Õigusliku korra alal tuuakse ette, et
võrdsete süütegude puhul ei ole karistu-
sed võrdsed. Nii võib näit. teatud kon-
duktorit viinastanud oleku tõttu teenis-

tusest kõrvaldada korduvalt, kuid mees
määratakse endisele kohale tagasi karis-
tamata, kuna teisele teenijale sel puhul
määratakse raske ümberpaigutus. Ja on

Tolpuddle'i märtrid.

1834—1934.

Lõuna-Inglismaal Dorsetshire'i krahy-
konnas asub väike külake Tolpuddle, mil-
le elanikkonna moodustab vähetuntud,
kuid töökas rahvas. Sada aastat tagasi
leidsid siin aset sündmused, millede kaudu
Tolpuddle kandus igaveseks ajaks ameti-
ühingulise liikumise ajalukku. Nimelt
veebruaris 1834. aastal varahommikul
selles väikeses külakeses vangistati kuus
maatöölisi ja heideti Dorchesteri vang-
lasse. Hiljem mõisteti nad 7. aastaks
sunnitööle ja saadeti üle ookeani ühele
saarele karistust kandma. Mispärast sar-
nane barbaarne karistus, mis harilikult
kõige raskemate süütegude eest määrati
ainult kriminaalkurjategijatele? Need
vaesed päevatöölised — George Loveless,
James Loveless, Thomas Standfield, John
Standfield, James Hammeth ja James
Brine — olid julgenud asutada ameti-
ühingu!

Kõik need inimesed olid töökad ja ju-
malakartlikud, kuna nad metodistide ko-
guduse aktiivsemate liikmete hulka kuu-
lusid. Neli nendest olid perekonnaisad.
Vaatamata kõigile vintsutustele nad ei
kaotanud julgust ja meekindlust. Nende
kannatused ja sangarlikkus olid suureks
tõukeks inglise ametiühingulisele liikumi-
sele ja neid ei unustata kunagi.

Juba 1830. aastal olid lõuna krahykon-
dades maatöölised rahutused. Ligi 500
töölise vangistati, mitmed nendest mõis-
teti surma, ülejäänud osa saadeti üle
ookeani.

Tolpuddle'i töölised olid viidud meele-
heiteni korduvate töötasu vähendamis-
tega. 1830. aastal nad rahulikult palusid
suurmaoamanikelt, et neile maksetaks
samasuuret tasu, nagu mujalgi ümbrus-
konnas. Seda lubati. Niipea aga kui ra-
hutused olid lõpulikul maha surutud,
maoamanikud loobusid oma lubadusist
ja vähendasid veel endistki tasu. Töölised
pöörasid magistraadi poole. Seal vastati,
et töölistel tuleb leppida selle palgaga, mis
maoamanikud heaks arvavad maksta.

Pärast seda tööline Georg Loveless,
kes oma vennalt John Lovelessilt oli am-

mutanud teadmisi ametiühingulise liiku-
mise kohta, hakkas organiserima Tol-
puddle'i töölisi. Üheskoos loodi „Põllu-
tööliste Sõbralik Ühing“.

Ametiühingute moodustamine iscene-
sest ei olnud mingisugune kuritegu, sest
et juba 1824. aastast saadik olid ameti-
ühingud seadusega lubatud. Kuid vaata-
mata sellele, kohalik magistraat oskas
asja nii kujutada võimudele, nagu huk-
kuks kogu Tolpuddle ühes ümbruskon-
nagu „Põllutööliste Sõbraliku Ühingu“
loomise tagajärjel. Ta kirjutas, et pä-
rast ühingu loomist töölised on muutu-
nud hoopis nõudlikumaks ja see olevat
suureks hädaohuks üldisele julgeolekule.

Tol ajal kõigile avalikele asutustele
omistati jumaliku sanktsiooni. Vaestele
õpetati kirikutes ja koolides, kus neid
üldse oli, et nende usk juba kohustab
neid leppima oma saatusega, vaatamata
sellele kui raske see ka ei oleks. Majan-
dusteadlased omalt poolt kinnitasid, et
vaesus on laiaade rahvahulkade parata-
matu saatus. Isegi oli neid, kes ütlesid,
et töörahvast tuleb hoida vaescena, sest
muidu muutuvat ta laisaks.

Nii siis seisis kogu riigivõim sellele
väikesele töölisgrupile vaenulikult vastu
ja sellega oligi nende kuue kangelase saa-
tus ära määratud.

Tolpuddle'i ajalugu kordub tänapäev.
Mitte ainult kuus, vaid tuhandet vaevle-
vad kontsentratsioonilaagrites sellepä-
rast, et nad kuulusid vabaisse ametiühin-
gusse. Sajad tuhanded peavad ennast
varjama kui metsloomad.

Briti ametiühinguline liikumine ja
ühes temaga kõik vabad ametiühingud
kogu maailmas mälestavad käesoleval
aastal Tolpuddle'i märtrid. Dorsetshi-
re'is korraldatakse suur pidulik mälestus-
päeva, mis kestab 30. augustist kuni 2.
septembrini. See peab kujunema palga-
teenijate kindla tahte sümboolseks väl-
jenduseks jätkata võitlust selle ideaali
eest, millele 100 aasta eest sangarlikult
tõid ennast ohvriks Tolpuddle'i töölised.

Valitsuse õigusi palkade vähendamiseks ja koosseisude muutmiseks pikendati.

1932. a. lõpul maksmapandud riigi
eelarve tasakaalustamise, eramajanduse
korraldamise ning tööpuuduse vastu võit-
lemise seadus kaotas oma maksvuse käes-
oleva aasta 1. aprillil. Enne oma laiali-
minekut võttis aga Riigikogu sama ni-
metuse all vastu uue seaduse, mis maksab
kuni 1. apr. 1935. a. Selle seaduse järgi
on Vabariigi Valitsusel endiselt õigus vä-

hendada seadustes ettenähtud tasumäära-
sid ning kujundada oma määrusega riigi-
asutuste koosseise riigi eelarves lubatud
vastavate krediitide ja Riigiasutuste koos-
seisude ja riigiteenijate palkade seaduses
ettenähtud palganormide piires.

Välja on jäetud uuest seadusest valit-
suse õigus võtta kriisimaksu (erimaksu)
füüsilistelt isikutelt.

Postiametkonna tehnilise ühingu tegevusest.

Ühingu asemikekogu peakoosoleku vastava otsuse alusel ühingu juhatus saatis osakondadele laiali ankeetlehed, et tutvuda postkontorite koosseisus või kontorite asukohis teenivate tehniliste teenijate teenistusliku korruga ja selle parandamise võimalustega. Ühtlasi ühingu juhatus palus osakondi selgitada kuivõrt uued isikonna normid on vastavad iga võrgu tegelikule koosseisule ja kui ilmnevad puudused ehk raskused, siis teatada millised nimelt.

Et tehnilise ala teenijaile võimaldada sammu pidada kiirelt arenevate tehniliste osakondade ja täiendustega, selleks ühingu osakondadel tuleb korraldada kursusi ja loenguid, samuti muretseda vastavat tehnilist kirjandust. Seni on see kõik viidud läbi ühingu liikmete enda kulul, mis aga siiski teenijaile majanduslikult ülejõu käivaks osutub.

Postiametkonna teenijate olukorra parandamiseks, hariduslike ja teenistus-otsuse tasapinna tõstmiseks on riigi

elarves nähtud ette erikapital, mille üle valitseb vastav komitee. Viimase koosseisus on teenijate esindajatenä 3 ekspluatatsioonitööala esindajat. Ühingu juhatus esines Direktori ees palvega, et erikapitali komitee üks liige kuuluks nimetamisele tehnilise ala teenijate kutseühingu juhatus eettepanekul. Postivalitsuse Direktor oli asjaga päri, kuid erikapitali komitee seda ei poolda.

Viljandi osakonna liikmed paluvad avaldada h-ra Direktorile sügavamat tänu vastutuleku eest, võimaldades postivalitsuse inseneril Millistferil pidada kohapeal rea loenguid tehnilise teenistuse kutseala küsimuste selgitamiseks Viljandimaal t.-t. võrgu teenijaile.

Ühingu liikmed seisavad järjekordse välistööde teostamise hooaja lävel. Ühingu juhatus soovib sel puhul kõigile tööde juhtidele ja tööde täitjatele püsivat taht ja raugematut energiat meie ala raskemate ja tähtsamate funktsioonide edukaks täitmiseks.

mine oleks inimlikult raske ja õiglusetu nende vastu; nemad on kogu oma elujõu tarvitanud ühiskonna heaks, nad on siis ka õigustatud ootama, et ühiskond neid enne tänavale ei heida, kui nad pensioni saama hakkavad. Teenistushuvid selle vastu jälle nõuaksid töövõimelisemate noorte jõudude säilitamist. Seega nii üks kui teine praegu võimalik lahendusviis pole rahuldav. Kui aga laiendada ülal- toodud põhimõtte kogu pensionioigusele, muutuks võimalikuks küsimust õiglaselt lahendada nii inimlikust seisukohast kui ka teenistushuvides.

Selle kõrval tuleks aga ka koosseisude vähendamise juhtudeks lühendada pensionisaamiseks ettenähtud normaalset teenistusaega, nagu seda muude seas on näit. tehtud ka meie naaberriigis Lätis, kus uues pensioniseaduses on ette nähtud koosseisude vähendamise puhul pensionioigus juba pärast 10-a. teenistust.

25 aastat Raudtee Peatehaste teenistuses.

14. aprillil k. a. pühitses oma teenistusjuubelit Peatehaste arvelaudkonna juhataja Richard Boehm.

R. Boehm sündis Tallinnas, 2. jaanuaril 1884. a. vedurijuhi pojana; õppis Tallinna Raudtee Tehnika koolis.

1899.—1903. a. töötas „Volta“ vabrikus, algul kontori- ja hiljem treiala õpilaseks; 1903.—1909. a. „Dvigateli“ vabrikutehastes — arveametnikuna.

Kõik eestlased teenistusest välja!

Millal asutakse eestluse eluõiguste kaitsmisele?

Möödunud aasta lõpul esitas sotsialistliku partei riigikogu rühm riigikogule seaduse-eelnõu, mille järgi meie suuremais majanduslikes ettevõtteis asjaajamise keeleks peab olema eestikeel; samuti pidi selle eelnõu järele nende ettevõtete kantseleides ja kontorites teenivatest töötajadest, ettevõtete tehnilisest personalist ja igasugustest abitööjõududest ning teenijatest vähemalt 90% olema Eesti rahvusest kodanikest (lähemalt v. „Side“ nr. 12 — 1933). Kuigi avalikkuses see eelnõu enam-vähem üldist pooldamist ja heakskiitmist leidis, pole temast seni asja saanud, olgugi et vahepeal ka ametlikest ringkondadest avalikult on toonitatud vajadust umbes sellesisulise seaduse järgi.

Samal ajal aga tegelikus elus sünnib otse vastupidiseid asju. Nii hiljuti teatas ajakirjandus, et Tallinna Aktsiapangas, mis läks üle Rosen ja Ko. kätte, on pangametnikkonnas ette võetud põhjalik puhastustöö ja kõik eestlased — neid oli senigi seal vaid kaheksa — on ametist vallandatud. Samuti on eemaldatud pangajuhatusest ja nõukogust kõik eestlased ning asendatud parunite, vonnide ja teiste umbkeelsetega. Loomulikult ka asjaajamine ja raamatupidamine muutub saksakeelseks!

Kommentaariid on vist üleliigsed! Küsida tuleb vaid, millal asutakse tõsiselt eestluse eluõiguste kaitsmisele.

Riigivanema tänuavaldus tervitus-telegrammi eest.

Nagu teada, saatis raudteede kontori- jõudude k/ü. esindajatekogu koosolek härra riigivanemale tervitustelegrammi. Sel puhul saabus riigivanema vanemalt käskudetäitjalt ohvitserilt järgmisesisuline kiri:

„V. A. hr. J. Rukki.
Härra Riigivanema ülesandel on minul au Teid paluda edasi anda Eesti raudteede kontori jõudude kutseühingu esindajatekogule hr. Riigivanema parim tänu 25. III. s. a. läkitatud tervituste eest hr. Riigivanema poolt astunud sammude puhul meie riigikorra kaitseks.“

Koosseisude vähendamisel varem pensionile.

Uus põhimõte pensionioiguses.

Üleajateenijate ja nende perekondade pensioniseadusega (v. RT. 27 — 1934) on maksma pandud uus põhimõte meie pensionioiguses, mis tuleks viibimata laiendada ka kõigi teiste pensioniseaduste kohta. Nimelt selle seaduse § 3. põhjal need üleajateenijad, kes koosseisude vähendamise puhul jäävad üle koosseisu, olles töövõimelised, võivad saada pensioni ka enne normaalset pensionioigusliku vanuse kätte jõudmist, s. t. 55. a. vanuseks saamist, kui neid võimalik pole paigutada ümber kaitseväes või piirivalves vastavale

ametkohale või viia üle teenistusse teistesse ministereiumidesse.

See on täiesti õige põhimõte ja tuleks viibimata kõikjal rakendada. Nii mõneski asutuses on koosseisude vähendamise puhul tulnud lahendada raske küsimus, kas vabastada vanemad isikud, kes oma töövõimetes enam noorematega konkureerida ei suuda, kuid siiski pensionioiguslikku vanusikka jõudnud pole, s. t. alla 60. a. vanad on, või jälle need teenistusse edasi jätta ja vabastada noored täies tööjõus inimesed. Vanemate teenijate vabasta-

1.14. aprillil 1909. a. astus Raudtee Peatehaste teenistusse kontoriametnikuna. 1. novembrist 1919. a. arveametnik ja 1. märtsist 1922. a. kuni käesoleva ajani arvelaudkonna juhataja.

R. Boehm on oma kaasteenijatega alati sõbralik; ametikohuste täitmisel hinnatud tehaste juhatus poolt tööka ja piüüdliliku ametnikuna. Eraelus on ta väga elurõõmus, kelle suuremad huvialad muusika ja sport.

R. Boehm on Kontori jõudude Kutseühingu Peatehaste osakonna liige selle asutamisest saadik.

Tarvis on luua töövõimalusi töötajatele intelligentsile.

Tööpuuduse vähendamise otstarbel teenistusvahetuste korraldamise seadus, mis 1932. a. maksma pandi, kaotas oma maksvuse käesoleva aasta 1. aprillist arvates. Kuigi hiljem avalikkusele antud informatsiooni põhjal kavatsus olevat see uuesti maksma panna, pole seda seni ometi sündinud. On arusaadav, et niisugune seadus, millega suuresti piiratakse kodanike õigusi teenistuse saamiseks või pidamiseks, normaalses õigustatud proteste ja vastuvaidlusi välja kutsu- ma peab. Kuid praegu ei maksa meil normaalsel juhul töötajatele tööpüudusel pole elu alalhoiuks tarvilikke tulusid. Niisugusel juhul on riik kohustatud vahele astuma ja teid leidma, kuidas niisugust olukorda parandada. Ja kui see teisel teel võimalik pole, siis tuleb leppida ka sellega, et ajutiselt piiratakse teenistusvõimalusi nendes perekondades, kus elu alalhoiuks tarvilikud sissetulekud ikkagi alale jäävad. Sellepärast riigiteenijaskond on arvamusel, et nimetatud seadus viibimata tuleks uuesti maksma panna.

Selle juures tuleks aga kõrvaldada eelmises seaduses esinenud puudused — arvesse võtta mitte ükski tulud riigi- ja omavalitsusettevõttest, vaid ka erateenistusest, vabakutselisest tööst, ärdest, varandustest jne. Ei tohiks lubada, et pangadirektori, suure äri omaniku, suurte tuludega vabakutselise jne. abiikaasa edasi teenima jääb, kuna 80—90 kr. palka saava riigi- või omavalitsusettevõtja abiikaasa teenistusest vabastatakse. Edasi tuleb tingimata arvesse võtta perekonnaliikmete arv. Kui lasteta abielupaar 80—140 kr. palga juures kuidagi ära elada saab, siis muutub see ikka raskemaks, mida lasterikkam perekond. See väikene perekonnaabiraha, mis praegu maksetakse, ei suuda seda vahet tasakaalustada.

Lõpuks tuleb hoolitseda ka selle eest, et ei saaks korduda enam need väärnähted, mis ilmsiks tulid eelmise seaduse elluviimisel. Suurt abi selles küsimuses võiks pakkuda riigi- ja omavalitsusettevõtjate kutseorganisatsioonide kaastöö, kui seda neile võimaldataks.

riium (v. „Päevaleht“ nr. 114 s. a.) selle- ga, et senised normid ei vastavat kaugetki tegelikkudele ja et ohvitseride ja üleajateenijate teenistustasud ka kärpimata normide juures olevat sedavõrt madalad, et võimalus puudub endi elatistasapinda tõsta sellisel, et see oleks vastav kaitsevälaste seisundile seltskonnas ja riigiteenistuses. Seni maksmapandud kärpimistega on seda seisukorda veelgi halvendatud. Need kärpimised olivat märksa suuremad, kui seda oleks õigustanud osaline elukalliduse langus. Samuti olevat krooni ümberhindamise tagajärjel esimese järgu tarbainete hinnad tunduvalt tõusnud.

Riigiteenijatele on lohutuseks — kuigi hiliseks — lõpuks kuulda ametlikku kinnitust oma väidetele, et senised kärpimised — mis tabasid neid samal määral kui kaitsevälaseid, — polnud õigustatud osalise elukalliduse langusega ja et kroonikursi ümberhindamine tunduvalt tõstis elukallidust. Tahaksime aga ühtlasi loota, et sellest nende suhtes samasugused järeldused tehakse, kui kaitsevälaste suhtes.

Palgavähendused endisele kõrgusele lagasi.

Vabariigi Valitsuse poolt 19. märtsil s. a. vastuvõetud määrusega k/a kolme esimese kuu kohta maksmapandud väiksemad palgavähenduse normid kaotasid oma maksvuse 1. aprillist s. a. Samast ajast alates vähendatakse jälle kuupalga norme järgmiselt (kuni 1. jaanuarini s. a. maksnud palgavähendused):

	I rajoonis	II rajoonis
500 kr. ja kõrgemad	22%	26%
300 „ (incl.) kuni 500 kr. (excl.)	17%	22%
260 „ „ „ 300 „ „	15%	20%
200 „ „ „ 260 „ „	14%	18%
170 „ „ „ 200 „ „	13%	16%
140 „ „ „ 170 „ „	12%	15%
120 „ „ „ 140 „ „	11%	14%
90 „ „ „ 120 „ „	10%	12%
70 „ „ „ 90 „ „	8%	9%
60 „ „ „ 70 „ „	6%	7%
40 „ „ „ 60 „ „	4%	5%

I raiooni kuuluvad Tallinna ja Nõmme linnad nende administratiivpiires, II — kogu muu Eesti Vabariigi maa-ala.

Vähendamisele nende normide järele kuuluvad ka ajutised tööjõudude ja muude riigiga teenistuslikus vahekorras olevate isikute teenistustasud. Vähendamisele selle vastu ei kuulu Välisministeeriumi välisesinduste teenistuses olevate ametnikkude ja teenijate, kui ka kaitseväge esindajate ja hariduse täiendamiseks või teenistus- alaliste kogemuste omandamiseks välisriikidesse komandeeritud ohvitseride palgad.

Muud käesoleva määruse normid on analoogilised kuni 1. jaanuarini s. a. maksnud määruse normidele.

Arusaamatuste vältimiseks teatab „Side“ talitus, et Tallinna riigiteenijate ühingu liikmeskond saab „Sidet“ praegu

ilma juuremaksuta, oma ühingu kulul.

TALITUS.

Pensione osaliselt kõrgendati.

Vabariigi Valitsuse määrusega 4. aprillist s. a. on maksma pandud uus kord pensionide ja toetusrahade vähendamise alal (v. RT. 29 — 1934), millega senised vähendused osaliselt ära kaotatakse. Nii ei kuulu selle määruse alusel vähendamisele pensionid, mis määratud või määratakse Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse alusel, samuti ka seaduse alusel pensioni maksmise kohta isikutele, kes Eesti Vabariigi ülesehitamise tööst on osa võtnud ja selle juures töövõime kaotanud, niisama ka surmasaanute perekondadele (RT 86 — 1921). Kõigi teiste eelmises määruses (RT. 31 — 1933) loetletud pensioniseaduste alusel määratud või määratavaid pensione vähendatakse 1. aprillist s. a. arvates järgmiselt:

1. pensione ja toetusrahasid, mille suurus on 20—40 kr. kuus, viimane välja arvatud — 3% võrra,

2. pensione ja toetusrahasid, mille suurus on 40—70 kr. kuus, viimane välja arvatud — 6% võrra,

3. pensione ja toetusrahasid, mille suurus on 70 kr. või rohkem kuus — 8% võrra.

Kuid ka neil juhtudel jääb vähendamine ära, kui pensionid või toetusrahad on määratud või määratakse teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud haiguste, mürgituste, haavade või vigastuste eest, või teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel surma saanud, või saadud haavadesse või vigastustesse või teenistuses saadud ägedate külgehakkavate haiguste kätte surnud isikute perekondadele.

Teemeistrite k.-ü. esimehe ebatahtiline esinemine postiteenijate kongressil.

„Postisarv“ nr. 4, tuues ära mõningaid märkmeid viimase postiteenijate kongressi kohta, kirjutab muuseas järgmist:

„Telegraafi teel tervitavad metsateenijad ja raudteelaste keskühing. Viimasest lahku löönud raudtee tehniliste tööjuhtide ja teemeistrite ja teiste väljaspool keskühingut seisvate organisatsioonide poolt on aga kohal esindaja, millise asjaolu eesmärk ka koha selgub, kui sõna järg temani jõuab ning paarisonalisele tervitusele otsekohe järgneb väga läbipaistev poolpropagandlik silmatagamine „uuele liikumisele“. Kuid see silmnähtavalt ei meeldi rõhuvale enamusele

koosolijaist ja kostab siit-sealt kergelt jalgade trampimist. Lõpuks veel segi läinud rahvuslipu värvidega, mainides rahvusliku trikoloori asemel mingit must-valget, millele keegi kongressisaadik poolvalju häälega juurde lisab: „Haakristiga!“ — lõpetab kõneleja kähku oma võõrapärasel murakus lülitamisejutu.“

Nagu selgus, oli selleks „tervitajaks“ ei keegi muu kui teemeistrite kutseühingu esimees Renter.

Postiteenijad küsivad imestusega, et kuidas võib sarnane mees olla ühingu esimeheks, kes isegi tervituste edasiandmisel ei oska taktiliselt esineda.

Kaitsevälaste korterirahasid suurendati.

Vabariigi Valitsus on vastu võtnud kaitsevälaste korteriga varustamise seadluse muutmise seadluse, millega kõrgendatakse ohvitseride ja üleajateenijate korterivarustuse rahanorme, ohvitseridel

5—30 krooni ja üleajateenijatel 3 krooni võrra kuus. Seega on nüüd ohvitseride korteriraha normid 19—70 krooni ja üleajateenijatel 11—15 kr. kuus. Põhjanormid on seda tõstmist Kaitseministeeriumi

E. RAUDTEELASTE TARVITAJATE ÜHISUS

Kontor Tallinnas, Narva mnt. 27,

E. T. R. majas

Telefon 312-27

Toiduainete kauplused Tallinnas:

1. Telliskivi 24
2. „ 37
3. Oskari 37
4. „ 54
5. Õle 33
6. Kopli 20
7. Falkpargi 12-a
8. S. Ameerika 15

Lihakauplus:

9. Telliskivi 24

Tarbe- ja toiduainete kauplused:

10. Nõmmel, S. Pärnu mnt. 106
11. Nõmmel, Liiva 16
12. Kehras, H. Aava majas
13. Ægviidus, Tomasovi majas
14. Jänedal, Jürgenthali majas
15. Lehtses, omas majas
16. Tapal, Lai 3
17. Sondas, omas majas
18. Kohtlas, Ontoni majas
19. Narvas, Joala 11/18
20. Kaareperes, Raudteelaste Kodus

Raudteelased,

kõige sobivam ja kindlam hoiukoht
Teie vabadele summadele on

Teine Tallinna Ühispank

Tallinna jaam,

Telefon: Balti 3-58

Pank maksab ajakohast protsenti ja toimetab kõiki pangaoperatsioone

Kassa avatud kella 9—15

KINNITUS-AKTSIA-SELTS

JUHATUS JA PEAKONTOR:
EESTI LAENU PANGA MAJAS
TALLINNAS, SUUR KARJA TÄNAV 18

Kindlustage oma elu seni, kui tervis Teile seda veel võimaldab, haigeid inimesi kinnitusele ei võeta.

ELUKINNITUSE kaudu

Teie ise kindlustate endale muretu tuleviku;

Teie perekonnale on kindlustatud ülespidamine Teie enneaegse surma korral, samuti ka matmise-, arsti- ja ravimise kulud;

Teie lastele on kindlustatud hää kutsehariduse läbi muretu tulevik.

Raudteelaste jaoks on olemas eri-tariif äärmiselt odavate maksudega ja kuulise preemiamaksmise viisiga, näit.:

Kuupreemiad	kinnitus-		
summa	1000 kr. pealt		
25 a. isikul	Kr. 1.39	} 85% puhtast kasust dividendiks kinnitusvõtjaile	
30 a. „ „	1.64		
35 a. „ „	1.96		
40 a. „ „	2.38		
45 a. „ „	2.92		
50 a. „ „	3.63		

Peale 3 a. kestvust laenusaamise võimalus tagasiostu summa piirides. Soodustused tulumaksu maksmisel.

Arestivabad poliisid. Teiste tariifide kohta nõudke andmeid Seltsi juhatusest või arvehoimkonnalt.

Raudteelased, kindlustage enda vallasvara ja kinnisvara tulehädahoju vastu.

Kuuvüüsi preemia maksmine võimalik.

Kahjud tasutakse viivitamata!